

หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

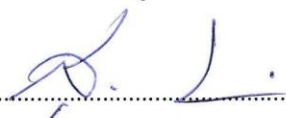
ยาดา กมลวิทยานันท์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
กุมภาพันธ์ 2561
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ ยาดา กมลวิทยานันท์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

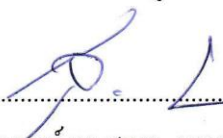
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

.....กรรมการ
(ดร.ชัยพนธ์ รุ่งงาม)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ 26 เดือน กันยายน พ.ศ. 2561

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี ประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก และดร.ชัยพจน์ รัถงาม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ แนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดี เสมอมา ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวาง ในการทำงานนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา าระของ เขต 2 ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล รวมทั้งครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา าระของ เขต 2 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และขอขอบคุณเพื่อน ๆ รวมถึงผู้ที่มีส่วนร่วม เป็นกำลังใจให้ความช่วยเหลือตลอดมา จนประสบความสำเร็จในการศึกษาระดับมหาบัณฑิต คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ขอเป็นเครื่องตอบแทนพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำที่ทรงคุณค่า และได้มอบกำลังใจตลอดระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้จนประสบความสำเร็จด้วยดี

ยาดา กมลวิทยานันท์

58950060: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล/ การปฏิบัติงานของครู/ ครูระดับปฐมวัย/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

ยาดา กมลวิทยานันท์: หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 (THE GOOD GOVERNANCE FOR TEACHER'S PERFORMANCES IN SCHOOL UNDER RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: ประยูร อิ่มสวาสดี, กศ.ด., สุเมธ งามกนก, กศ.ด. 113 หน้า. ปี พ.ศ. 2561.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามเพศ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ปีการศึกษา 2561 โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, p. 608) จำนวน 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .29-.76 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t -test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านหลักคุณธรรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรมตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

58950060: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: GOOD GOVERNANCE/ PERFORMANCE OF TEACHERS/ EARLY CHILDHOOD TEACHERS/ UNDER RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

YADA KAMOLWITHAYANAN: THE GOOD GOVERNANCE FOR TEACHER'S PERFORMANCES IN SCHOOL UNDER RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2). ADVISORY COMMITTEE: PRAYOON IMSAWASD, Ed.D., SUMET NGAMKANOK, Ed.D. 113 P. 2018.

The purpose of this research were to study and compare good governance of early childhood teachers working in schools under the Rayong Primary Educational Service Area Office 2 as classified by sex, status, experiences and school size. The sample size was determined based on Krejcie and Morgan's Sample Size Table (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608). The sample consisted of 118 early childhood teachers under the Rayong Primary Educational Service Area Office 2. The research instrument was a 5 rating scale questionnaire which consisted of 40 items. The item rating discrimination is between .29-.76 and the alpha coefficient of the reliability was .90. The statistic used for analyzing the data were frequency, percentage, Mean, Standard Deviation, *t*-test and one-way ANOVA.

The results of this research were as follows:

1. Good governance of early childhood teachers under Rayong Primary Educational Service Area Office 2 is overall and each aspect, at a high level, except in the area of moral principle which is at a medium level. The rankings from the high to the low mean scores were worth method, participate method, transparency method, responsibility method, right method and moral method.

2. The comparison of good governance showed by early childhood teachers under Rayong Primary Educational Service Area Office 2 as classified by gender, experiences and school size both in overall and each aspect showed no statistically significant difference.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
คำถามในการวิจัย.....	3
สมมติฐานในการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
สภาพการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2.....	9
หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	10
หลักธรรมาภิบาล.....	43
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	58
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	84
สรุป.....	84
อภิปรายผล.....	87
ข้อเสนอแนะ.....	92
บรรณานุกรม.....	93
ภาคผนวก.....	99
ภาคผนวก ก.....	100
ภาคผนวก ข.....	104
ภาคผนวก ค.....	111
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	113

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาด โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2..... 58
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2..... 64
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน..... 65
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมและรายข้อ..... 66
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมและรายข้อ..... 67
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านความโปร่งใส โดยรวมและรายข้อ..... 69
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้อ..... 70
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมและรายข้อ..... 71
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมและรายข้อ..... 72

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามเพศ.....	74
11 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน.....	75
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ.....	76
13 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตาม สถานภาพ.....	77
14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน.....	78
15 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้าน.....	79
16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	80
17 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	82
18 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม.....	112

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ระบุหลักของค่านิยม การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีไว้ดังนี้ “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคี และร่วมกันเป็นพลัง ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทาป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคม รู้สึกถึงความความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน (สุดจิต นิमितกุล, 2543, หน้า 13-24) ยึดหลัก “ธรรมาภิบาล” (Good governance) จะนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งย่อมหมายถึง ความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปหรือเปลี่ยนแปลงระบบบริหารจัดการ เช่น ระบบบริหารราชการ ระบบ การเงินการคลัง ตลอดจนระบบการควบคุมคุณภาพการบริหารจัดการ เป็นต้น เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย (Stake holders) ทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ของการบริหารจัดการในด้านการจัดการศึกษา อันเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการพัฒนา “คน” (สมเกียรติ พ่วงรอด, 2549)

การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ จะมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับ การพัฒนาศักยภาพของ “คน” ในทุกกลุ่มทุกภาคส่วนของสังคมไทยให้มีพื้นฐานทางจิตใจที่ยึดมั่น ใน “คุณธรรม” มีความซื่อสัตย์สุจริต และ “ความรอบรู้” อันเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้เกิดการประพฤติ ปฏิบัติตนได้อย่าง “มีเหตุมีผล” รู้จักสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทย ตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สามารถผนึกพลังเป็นเครือข่าย ที่เข้มแข็ง มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการและพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับระบบโครงสร้าง กลไก และ กระบวนการบริหารจัดการประเทศบนหลักธรรมาภิบาลและประชาธิปไตยที่เปิดกว้างให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วม โดยต้องมีการปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐทั้งระบบราชการ และรัฐวิสาหกิจให้มี

ประสิทธิภาพโปร่งใส เน้นบทบาทในการอำนวยความสะดวกกำกับดูแลแทนการควบคุมและสั่งการ เน้นการทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนา ขณะเดียวกันต้องลดบทบาทอำนาจของราชการในส่วนกลาง และเพิ่มบทบาท มอบอำนาจ และกระจายอำนาจ การตัดสินใจ การดำเนินการ การกระจายการจัดสรรทรัพยากรให้แก่ราชการส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และชุมชนให้มีศักยภาพความสามารถรับผิดชอบการพัฒนาในพื้นที่ได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและภูมิภาคสังคมควบคู่ไปกับการส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนและการปฏิรูปธุรกิจเอกชนให้เข้มแข็ง สุจริต โปร่งใส ลดการผูกขาด เป็นธรรมกับผู้บริโภคและธุรกิจคู่แข่ง พร้อมทั้งเร่งปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสร้าง “สมดุล” ในการจัดสรรและกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาให้ทั่วถึงและเป็นธรรม การบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน จึงต้องนำหลักธรรมาภิบาล มาบูรณาการในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา และการปฏิบัติงานของครู เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 30) ดังนั้น หลักธรรมาภิบาล จึงเป็นหลักการบริหารจัดการที่ดี เพื่อประกันว่าองค์กรจะไม่มี การฉ้อราษฎร์บังหลวงและมีการทำงานที่ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ (เกษม วัฒนชัย, 2546, หน้า 19)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ได้เห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย โดยใช้หลักธรรมาภิบาล จึงได้กำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ในวิสัยทัศน์ว่า ภายในปี พ.ศ. 2560 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 เป็นผู้นำแห่งนวัตกรรมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นการอยู่อย่างไทยในสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การบริหารจัดการสถานศึกษาจึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและการปฏิบัติงาน ซึ่งเป้าหมายในการจัดการศึกษา คือ ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความสนใจ และถนัดของผู้เรียนแต่ละบุคคล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2, 2560)

สภาพปัจจุบันของการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัยตามหลักธรรมาภิบาลนั้น ยังไม่ดีเท่าที่ควร จากการศึกษางานวิจัยของจุฑามาส นาคปฐม (2559, หน้า 3) พบว่า การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ยังไม่ได้นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้อย่างเหมาะสม เช่น หลักนิติธรรม ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานบางคนไม่เสมอภาคกัน หลักความรับผิดชอบต่อครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานไม่ตรงต่อเวลา ละทิ้งหน้าที่ ขาดความรับผิดชอบต่อ เป็นต้น นอกจากนี้การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

ยังพบว่า การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัยตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันออกไปตามเพศ สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล ในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำแนกตามเพศ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน เพื่อวิเคราะห์และนำไปปรับปรุง พัฒนาการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัยให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดประโยชน์ อันสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำแนกตามเพศ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน

คำถามในการวิจัย

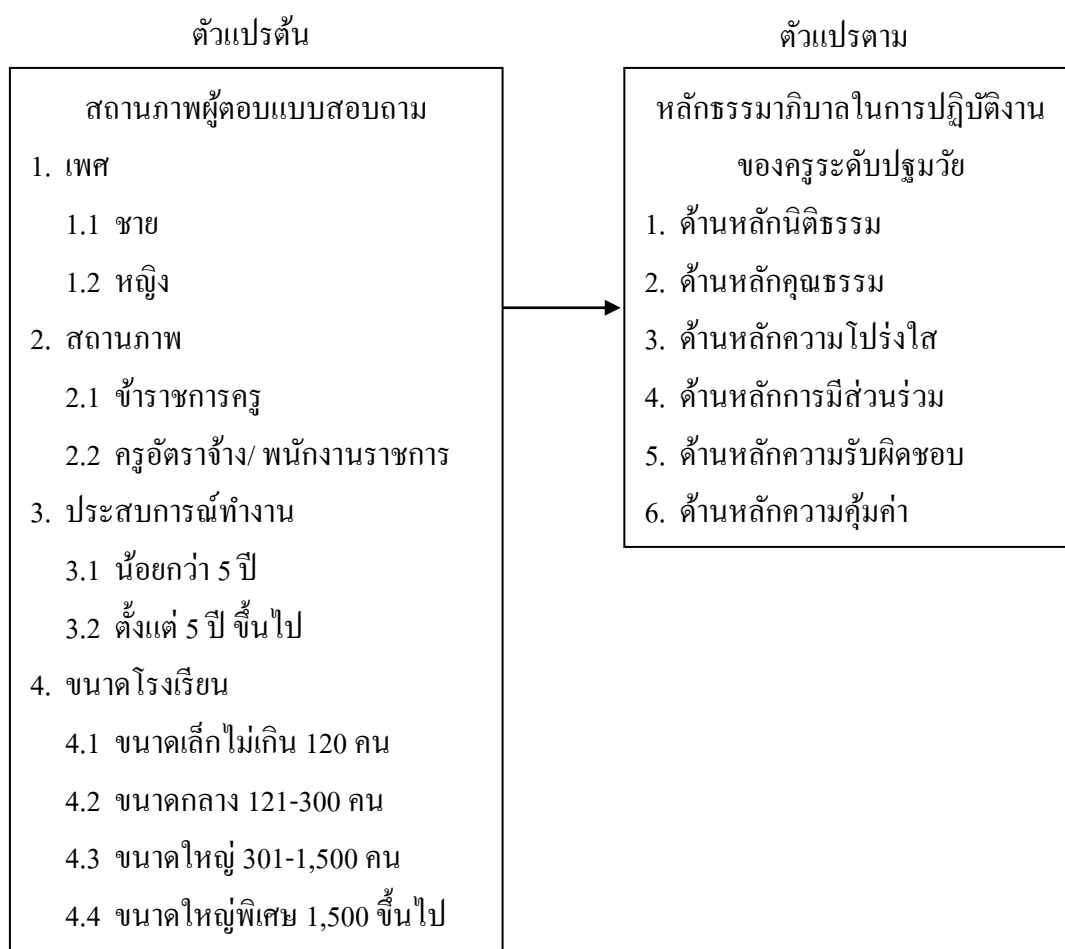
1. การเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำแนกตามเพศ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานในการวิจัย

การเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำแนกตามเพศ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน มีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 โดยใช้แนวคิดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2553, หน้า 31) แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า ดังแสดงไว้ในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
3. เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด และวิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักนิติธรรม 2) ด้านหลักคุณธรรม 3) ด้านหลักความโปร่งใส 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 170 คน
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ปีการศึกษา 2561 โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, p. 608) เปิดได้จำนวน 118 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดโรงเรียน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย
 - 3.1.1 เพศ
 - 3.1.1.1 เพศชาย
 - 3.1.1.2 เพศหญิง
 - 3.1.2 สถานภาพ
 - 3.1.2.1 ข้าราชการครู
 - 3.1.2.2 ครูอัตราจ้าง/ พนักงานราชการ

3.1.3 ประสบการณ์ทำงาน

3.1.3.1 น้อยกว่า 5 ปี

3.1.3.2 ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป

3.1.4 ขนาดโรงเรียน

3.1.4.1 ขนาดเล็กไม่เกิน 120 คน

3.1.4.2 ขนาดกลาง 121-300 คน

3.1.4.3 ขนาดใหญ่ 301-1,500 คน

3.1.4.4 ขนาดใหญ่พิเศษ 1,500 คน ขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 มี 6 ด้าน ประกอบด้วย

3.2.1 ด้านหลักนิติธรรม

3.2.2 ด้านหลักคุณธรรม

3.2.3 ด้านหลักความโปร่งใส

3.2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม

3.2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ

3.2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักในการบริหารงานของผู้บริหารและพนักงานที่ส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรและประชาชน ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านหลักนิติธรรม หมายถึง การบริหารงานตามกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ด้วยความถูกต้อง ความดีงาม มีการกระจายอำนาจการพัฒนามูลากรอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ มีกระบวนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน รมรงค์ให้บุคลากรยึดถือหลักความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม

1.2 ด้านหลักคุณธรรม หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรยึดมั่นความถูกต้อง ดีงาม สร้างคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดีขึ้น ทาให้สังคมมีเสถียรภาพ ทุกคนสามารถอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบวินัย

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส หมายถึง กระบวนการทำงานและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีการเปิดเผยตรงไปตรงมา สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็น

ประโยชน์ บุคลากรและประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง มีกระบวนการให้บุคลากรสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารงานที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนรับรู้การวางแผนการปฏิบัติงาน การประเมินผลงานและเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหา เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและมีพลังในการทำงานร่วมกัน

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรและผู้บริหาร ใส่ใจต่อปัญหาอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ผลของการปฏิบัติหน้าที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้และสร้างความพึงพอใจต่อทุกฝ่าย

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม การปฏิบัติงานต่าง ๆ ต้องมีความรวดเร็ว มีคุณภาพ คุ้มค่า คุ้มค่าให้บุคลากรปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประสิทธิภาพของงาน

2. การปฏิบัติงาน หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ ศาสตร์ คือ การศึกษาหาความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ทักษะ เทคนิควิธีทำงานต่าง ๆ ศิลป์ คือ การที่จะนำเอาความรู้ หลักการ และทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ ให้เหมาะสมกับคน สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมตลอดจนขอบเขตจำกัดของทรัพยากรให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ รับผิดชอบของตำแหน่งงานต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น ในหน่วยงาน

3. ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่หลักในด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาระดับชั้นปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

4. เพศ หมายถึง เพศที่กำหนดขึ้น โดยธรรมชาติและเป็นข้อกำหนดทางสภาวะชีววิทยา ซึ่งเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ให้เพศหญิงและเพศชายมีบทบาท มีหน้าที่ที่แตกต่างกัน

5. สถานภาพ หมายถึง ฐานะ ตำแหน่งหรือสิทธิหน้าที่ของครูระดับชั้นปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

5.1 ข้าราชการครู หมายถึง ผู้ที่ประกอบวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียน การสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาระดับชั้นปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

5.2 ครูอัตราจ้าง หมายถึง บุคคลที่จ้างเหมามาเป็นครู เพื่อทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ แต่ยังไม่ได้รับบรรจุ เป็นข้าราชการ ไม่มีการเลื่อนขั้น และไม่ได้สิทธิสวัสดิการเหมือนข้าราชการในสถานศึกษา ระดับชั้นปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

6. ประสิทธิภาพทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูระดับชั้นปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ซึ่งในการวิจัยจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

6.1 ประสิทธิภาพน้อยกว่า 5 ปี หมายถึง ครูระดับชั้นปฐมวัยที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 มีประสิทธิภาพน้อยกว่า 5 ปี

6.2 ประสิทธิภาพตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป หมายถึง ครูระดับชั้นปฐมวัยที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 มีประสิทธิภาพตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป

7. ขนาดโรงเรียน หมายถึง จำนวนนักเรียนของแต่ละโรงเรียนที่ได้มีการจัดแบ่งประเภทของโรงเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ขนาด ดังนี้

7.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน

7.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน

7.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301-1,500 คน

7.4 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คน

ขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. สภาพการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2
2. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
3. หลักธรรมาภิบาล
4. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2 ดำเนินการตามโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติระเบียบบริหาร กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยยึดหลัก “การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” อันจะส่งผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล มีความคล่องตัวยืดหยุ่น และสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีการวัดผลสำเร็จของงานได้อย่างเป็นรูปธรรม สามารถตรวจสอบได้ ทำให้ผู้เรียน บุคลากรทางการศึกษา และประชาชนทั่วไปได้รับบริการที่ดี มีคุณภาพเป็นที่เชื่อถือและศรัทธาของประชาชน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2 ได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พ.ศ. 2550 และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545 โดยกำหนดให้จัดบริการการศึกษาให้ทั่วถึง มีคุณภาพตามมาตรฐาน และมีภารกิจรับผิดชอบโรงเรียนพื้นที่ใน 3 อำเภอ คือ อำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์ และอำเภอเขาชะเมา มีทิศทางการบริหาร ดังนี้

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 เป็นผู้นำแห่งนวัตกรรมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นการอยู่อย่างไทยในสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายในปี พ.ศ. 2558

พันธกิจ

ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และพัฒนาสู่มาตรฐานอย่างมีคุณภาพ

เป้าประสงค์

1. ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีมาตรฐานและมีคุณภาพ
2. พัฒนานวัตกรรมเพื่อตอบสนองทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน มีการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงสู่วิถีชีวิต

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

เป้าหมายความสำเร็จ

1. จำนวนนักเรียนที่มีปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้
2. ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. สถานศึกษาผ่านการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น
5. สถานศึกษาให้สังกัดทุกแห่งได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาคุณภาพ

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรักความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม 5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน

หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่ปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเอง ตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัย ทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ

และมีความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของ การอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยความสามารถ และความแตกต่างระหว่าง บุคคล จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้อได้อย่างคล่องแคล่วและประสาน

สัมพันธ์กัน

3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่

เด็กอายุ 3 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

- กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
- รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
- เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
- เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
- ใช้กรรไกรมือเดียวได้

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

- แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก
- ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
- กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดคนน้อยลง

พัฒนาการด้านสังคม

- รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
- ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)
- เล่นสมมติได้
- รู้จักรอคอย

พัฒนาการด้านสติปัญญา

- สืบหาสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้
- บอกชื่อของตนเองได้

- ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
- สนทนาโต้ตอบ/ เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้
- สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ
- ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองง่าย ๆ และแสดงท่าทางเลียนแบบได้
- รู้จักใช้คำถาม “อะไร”
- สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ
- อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

เด็กอายุ 4 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

- กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
- รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง
- เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้
- เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้
- ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้
- ระบายกระดาษไม่ชอบอยู่เฉย

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

- แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
- เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น
- ชอบทำทนายผู้ใหญ่
- ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ

พัฒนาการด้านสังคม

- แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง
- เล่นร่วมกับคนอื่นได้
- รอคอยตามลำดับก่อน-หลัง
- แบ่งของให้คนอื่น
- เก็บของเล่นเข้าที่

พัฒนาการด้านสติปัญญา

- จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าได้
- บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้
- พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ

- สนทนาโต้ตอบ/ เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง
- สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
- รู้จักใช้คำถาม “ทำไม”

เด็กอายุ 5 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

- กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้
- รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้น ได้ด้วยมือทั้งสอง
- เดินขึ้น-ลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว
- เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้
- ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด
- ใช้ก้ำเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษ ผูกเชือกทรงเท้า ฯลฯ
- ยึดตัว คล่องแคล่ว

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

- แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
- ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น
- ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง

พัฒนาการด้านสังคม

- ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง
- เล่นหรือทำงาน โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่น ได้
- พบผู้ใหญ่ รู้จักไหว้ ทำความเคารพ
- รู้จักขอบคุณ เมื่อรับของจากผู้ใหญ่
- รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

พัฒนาการด้านสติปัญญา

- บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จำแนก และจัดหมวดหมู่สิ่งของได้
- บอกชื่อ นามสกุล และอายุของตนเองได้
- พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- สนทนาโต้ตอบ/ เล่าเป็นเรื่องราวได้
- สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นและแปลกใหม่
- รู้จักใช้คำถาม “ทำไม” “อย่างไร”
- เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม

- นับปากเปล่าได้ถึง 20

ระยะเวลาเรียน

ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1-3 ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้ สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความรู้สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปีจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่ที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัวและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ที่เด็กมีโอกาสใกล้ชิดหรือมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันและเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ จะไม่เน้นเนื้อหาการท่องจำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะหรือกระบวนการจำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษาศิลปะ และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ขณะเดียวกันควรปลูกฝังให้เด็กเกิดเจตคติที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น ความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมีคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย เป็นต้น ผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษา อาจนำสาระการเรียนรู้มาจัดในลักษณะหน่วย การสอนแบบบูรณาการหรือเลือกใช้วิธีการที่สอดคล้องกับปรัชญา และหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย สาระการเรียนรู้กำหนดเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญา ช่วยให้เกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้ โดยให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมไปพร้อมกันด้วยประสบการณ์สำคัญ มีดังนี้

1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่

1.1.1 การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่

- การเคลื่อนไหวอยู่กับที่และการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่
- การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์
- การเล่นเครื่องเล่นสนาม

1.1.2 การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก

- การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส
- การเขียนภาพและการเล่นกับสี
- การปั้นและประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยดินเหนียว ดินน้ำมัน แป้ง ไม้ เศษวัสดุ ฯลฯ
- การต่อของ บรรจู่ เท และแยกชิ้นส่วน

1.1.3 การรักษาสุขภาพ

- การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย

1.1.4 การรักษาความปลอดภัย

- การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นในกิจกรรมประจำวัน

1.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ ได้แก่

1.2.1 ดนตรี

- การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี
- การเล่นเครื่องดนตรีง่าย ๆ เช่น เครื่องดนตรีประเภทเคาะ ประเภทตี ฯลฯ
- การร้องเพลง

1.2.2 สุนทรียภาพ

- การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
- การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องตลก ขำขัน และเรื่องราว/ เหตุการณ์

ที่สนุกสนานต่าง ๆ

1.2.3 การเล่น

- การเล่นอิสระ
- การเล่นรายบุคคล การเล่นเป็นกลุ่ม
- การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

1.2.4 คุณธรรม จริยธรรม

- การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ

1.3 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ได้แก่

การเรียนรู้ทางสังคม

- การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง
- การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ
- การมีโอกาสได้รับรู้ความรู้สึก ความสนใจ และความต้องการของตนเองและผู้อื่น

- การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
- การแก้ปัญหาในการเล่น
- การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่และความเป็นไทย

1.4 ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่

1.4.1 การคิด

- การรู้จักสิ่งต่าง ๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น
- การเลียนแบบการกระทำและเสียงต่าง ๆ
- การเชื่อมโยงภาพ ภาพถ่าย และรูปแบบต่าง ๆ กับสิ่งของหรือสถานที่จริง
- การรับรู้ และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และผลงาน
- การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อ วัสดุต่าง ๆ

1.4.2 การใช้ภาษา

- การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด
- การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง
- การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ
- การฟังเรื่องราวนิทาน คำคล้องจอง คำกลอน
- การเขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็กเขียนภาพเขียนขีดเขียน เขียนคล้ายตัวอักษร เขียนเหมือนสัญลักษณ์ เขียนชื่อตนเอง
- การอ่านในหลายรูปแบบ ผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็กอ่านภาพหรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทาน/ เรื่องราวที่สนใจ

1.4.3 การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ

- การสำรวจและอธิบายความเหมือน ความต่างของสิ่งต่าง ๆ
- การจับคู่ การจำแนก และการจัดกลุ่ม
- การเปรียบเทียบ เช่น ยาว/ สั้น ขรุขระ/ เรียบ ฯลฯ
- การเรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ
- การคาดคะเนสิ่งต่าง ๆ
- การตั้งสมมติฐาน
- การทดลองสิ่งต่าง ๆ
- การสืบค้นข้อมูล
- การใช้หรืออธิบายสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

1.4.4 จำนวน

- การเปรียบเทียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน
- การนับสิ่งต่าง ๆ
- การจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง
- การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนหรือปริมาณ

1.4.5 มิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ ระยะ)

- การต่อเข้าด้วยกัน การแยกออก การบรรจุและการเทออก
- การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่าง ๆ กัน
- การอธิบายในเรื่องตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน
- การอธิบายในเรื่องทิศทางการเคลื่อนที่ของคนและสิ่งต่าง ๆ
- การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วยภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ

1.4.6 เวลา

- การเริ่มต้นและการหยุดการกระทำโดยสัญญาณ
- การเปรียบเทียบเวลา เช่น ตอนเช้า ตอนเย็น เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ ฯลฯ
- การเรียงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ
- การสังเกตความเปลี่ยนแปลงของฤดู

2. สาระที่ควรเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรม ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ไม่นับการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่าน ประสบการณ์สำคัญที่ระบุไว้ข้างต้นทั้งนี้อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก สาระที่เด็กอายุ 3-5 ปี ควรเรียนรู้ มีดังนี้

2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา รู้จักอวัยวะต่าง ๆ วิธีระมัดระวังร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย เรียนรู้ที่จะเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองคนเดียว หรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี

2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรมีโอกาสรู้จัก และรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้อง หรือมีโอกาสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

2.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้เรียนรู้สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต รวมทั้ง ความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน ฯลฯ

2.4 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ผิวสัมผัส ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ และการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของ กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์

1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก โดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่าง ระหว่าง บุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่ง ของการจัดประสบการณ์

1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้คือ เด็กได้ลงมือ กระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิด แก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้

2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอ ความคิด โดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือ ในลักษณะต่าง ๆ กัน

2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและ แผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.9 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

2.10 จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและ การเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

3. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

3.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

3.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน

3.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-50 นาที

3.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

3.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน ต้องให้ครอบคลุมดังต่อไปนี้

3.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยะต่าง ๆ จึงควรจัด กิจกรรม โดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

3.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

3.2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็ก มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัดเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย และศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาส ตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่ โอกาสเอื้ออำนวย

3.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรัก การทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตร ประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหารเช้าพักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่น หรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

3.2.5 การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลอง ศึกษานอกสถานที่ที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัย อย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

3.2.6 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษา ให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านและบุคลากร ที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษา ที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

3.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประติมากร

สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระ ตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ

การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณา ปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร การประเมินพัฒนาการควรยึดหลัก ดังนี้

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็น

หลักฐาน

5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูล หลากๆด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบสำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 3-5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงาน เด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

การจัดหลักสูตรสถานศึกษา

1. จุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกับครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน และสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน กำหนดจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้เด็กมีการพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างเหมาะสมกับวัยความสามารถ และความแตกต่างของบุคคล เพื่อพัฒนาเด็กให้เกิดความสุขในการเรียนรู้ เกิดทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต รวมทั้งการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ที่พึงประสงค์ให้แก่เด็ก

2. การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะต้องสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจ และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ดังนั้น สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรดำเนินการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

2.1 ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและเอกสารหลักสูตรอื่น ๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น

2.2 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ สารการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การประเมิน พัฒนาการสื่อและแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ทั้งนี้ สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย อาจกำหนดหัวข้ออื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

2.3 การประเมิน เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบหลักสูตรของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรองค์ประกอบของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ การประเมินระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด และการประเมินหลังการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบหลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุ เพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร

การจัดการศึกษาปฐมวัย (เด็กอายุ 3-5 ปี) สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เด็กที่มีความสามารถพิเศษ สามารถปรับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กแต่ละประเภท การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 การสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสำคัญอย่างยิ่งบุคลากรทุกฝ่ายจะต้องให้ความสนใจต่อการช่วยลดช่องว่างของความไม่เข้าใจในการจัดการศึกษาทั้งสองระดับ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียน การสอน ตัวเด็ก ผู้สอน ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ ทั้งระบบการสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จะประสบผลสำเร็จได้ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างรอยเชื่อมต่อ โดยเฉพาะระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในช่วงอายุ 3-5 ปี กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยต้องศึกษาหลักสูตรทั้งสองระดับ เพื่อทำความเข้าใจ จัดระบบ

การบริหารงานด้านวิชาการที่จะเอื้อต่อการเชื่อมโยงการศึกษา โดยการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างรอยเชื่อมต่อ ดังตัวอย่างกิจกรรมต่อไปนี้

1.1 จัดประชุมผู้สอนระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาร่วมกันพัฒนารอยเชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับให้เป็นแนวปฏิบัติของสถานศึกษา เพื่อผู้สอนทั้งสองระดับจะได้เตรียมการสอนให้สอดคล้องกับเด็กวัยนี้

1.2 จัดหาเอกสารด้านหลักสูตร และเอกสารทางวิชาการของทั้งสองระดับมาไว้ให้ผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ ได้ศึกษาทำความเข้าใจอย่างสะดวกและเพียงพอ

1.3 จัดกิจกรรมให้ผู้สอนทั้งสองระดับมีโอกาสแลกเปลี่ยนเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้รับจากการอบรม ดูงาน ซึ่งไม่ควรจัดให้เฉพาะผู้สอนในระดับเดียวกันเท่านั้น

1.4 จัดเอกสารเผยแพร่ตลอดจนกิจกรรมสัมพันธ์ในรูปแบบต่างระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

1.5 ระหว่างที่เด็กอยู่ในระดับปฐมวัย ผู้บริหารควรจัดให้มีการพบปะทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง เพื่อผู้ปกครองจะได้สร้างความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนการสอนของบุตรหลานตนได้อย่างถูกต้อง

1.6 สถานศึกษาที่มีเด็กทั้งสองระดับควรจัดกิจกรรมที่ผู้สอน ผู้ปกครองและเด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันในบางโอกาส

1.7 สถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาทั้งสองระดับ ควรจัดปฐมนิเทศ ผู้ปกครอง 2 ครั้ง คือ ก่อนเด็กเข้าเรียนระดับปฐมวัย และก่อนเด็กจะเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจการศึกษาทั้งสองระดับ และให้ความร่วมมือช่วยเหลือเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ดีขึ้น

2. ผู้สอนระดับปฐมวัย

ผู้สอนระดับปฐมวัย นอกจากจะต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กของตนแล้ว ควรศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองและบุคลากรอื่น ๆ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้สอนอาจจัดกิจกรรมดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อส่งต่อผู้สอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนระดับประถมศึกษาสามารถใช้ข้อมูลนั้นช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ใหม่ต่อไป

2.2 พูดคุยกับเด็กถึงประสบการณ์ที่ดี ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

2.3 จัดให้เด็กได้มีโอกาสทำความรู้จักกับผู้สอนตลอดจนสภาพแวดล้อม บรรยากาศของห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งที่อยู่ในสถานศึกษาเดียวกันหรือสถานศึกษาอื่น

3. ผู้สอนระดับประถมศึกษา

สอนระดับประถมศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดประสบการณ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของตนให้ต่อเนื่องกับการพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

3.1 จัดกิจกรรมให้เด็กและผู้ปกครองมีโอกาสได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกับผู้สอนและห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเปิดภาคเรียน

3.2 จัดสภาพห้องเรียนให้ใกล้เคียงกับห้องเรียนระดับปฐมวัย โดยจัดให้มีมุมประสบการณ์ภายในห้อง เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ เช่น มุมหนังสือ มุมเกมการศึกษา มุมของเล่น เพื่อช่วยให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ปรับตัวและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

3.3 จัดกิจกรรมสร้างข้อตกลงที่เกิดจากเด็กร่วมกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตน

3.4 เผยแพร่ข่าวสารด้านการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กผู้ปกครองและชุมชน

4. ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษา

ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษาต้องทำความเข้าใจหลักสูตรของ การศึกษาทั้งสองระดับ และเข้าใจว่าถึงแม้เด็กจะอยู่ในระดับประถมศึกษาแล้ว แต่เด็กยังต้องการความรักความเอาใจใส่การดูแลและการปฏิบัติสัมพันธ์ที่ไม่ได้แตกต่างไปจากระดับปฐมวัย และควรให้ความร่วมมือกับผู้สอนและสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวได้เร็วยิ่งขึ้น

การกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีหลักการสำคัญในการให้สังคม ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่น โดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ ดังนั้น เพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม จำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเห็นความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน การวางแผน และดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาปฐมวัย

เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา และระบบการประกันคุณภาพที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้อง โดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก ตั้งแต่ระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลทุกระดับและทุกอาชีพ การกำกับดูแลและประเมินผล ต้องมีการรายงานผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อนำข้อมูลจากรายงานผลมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เมื่อเด็กจบการศึกษาระดับปฐมวัย เด็กจะบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในจุดหมาย 12 ข้อ และการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยต้องคำนึงถึงคุณลักษณะตามวัยของเด็กด้วย โรงเรียนบ้านหนองผือ จึงนำสู่การวิเคราะห์คุณลักษณะตามวัยเพื่อกำหนดตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, หน้า 33-41)

1. ด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีน้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์อายุ	1. น้ำหนัก ส่วนสูงได้สัดส่วนตามเกณฑ์ 2. เส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์อายุ	1. น้ำหนัก ส่วนสูงได้สัดส่วนตามเกณฑ์ 2. เส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์อายุ
ตัวบ่งชี้ที่ 2 รู้จักรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย	1. รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ได้บางชนิด 2. ล้างมือหลังจากใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม 3. ขับถ่ายเป็นเวลา 4. พักผ่อนเป็นเวลา 5. ระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	1. รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ได้หลายชนิด 2. ล้างมือหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วม 3. ขับถ่ายเป็นเวลา 4. พักผ่อนเป็นเวลา 5. ระมัดระวังความปลอดภัยรู้จักดูแลสุขภาพและป้องกันตนเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ

มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่กล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 เคลื่อนไหวร่างกาย อย่างคล่องแคล่วและ ทรงตัวได้ดี	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิ่งและหยุดได้โดยเสียการทรงตัวเล็กน้อย 2. กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ 3. เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้ 4. เดินต่อเท้าไปข้างหน้าตามแนวได้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิ่งอย่างรวดเร็วและหยุดได้โดยไม่เสียการทรงตัว 2. กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่อง 3. เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้มือได้อย่างคล่องแคล่ว	<ol style="list-style-type: none"> 1. โยนลูกบอลไปข้างหน้าได้ 2. รับลูกบอลได้โดยไม่ใช้ลำตัวช่วย 3. เขียนรูปสี่เหลี่ยมมีมุมชัดเจนได้ 4. ตัดกระดาษตามแนวเส้นได้ 5. ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเล็กได้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. โยนลูกบอลไปข้างหน้าอย่างมีเป้าหมายได้ 2. รับลูกบอลที่กระดอนจากพื้นได้ 3. เขียนรูปสามเหลี่ยมมีมุมชัดเจนได้ 4. ตัดกระดาษตามแนวเส้นตรงได้

2. ด้านอารมณ์และจิตใจ

มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 การแสดงออกด้าน อารมณ์อย่างเหมาะสม ตามวัยและสถานการณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร่าเริง แจ่มใส อารมณ์ดี 2. แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร่าเริง แจ่มใส อารมณ์ดี 2. แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัยและสถานการณ์
ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่น	<ol style="list-style-type: none"> 1. บอก/ แสดงสีหน้าท่าทางพอใจในผลงาน/ ความสามารถและยอมรับในสิ่งที่ตนมีอยู่ เป็นอยู่ 2. รับรู้ความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่นได้บ้าง 3. บอก/ แสดงสีหน้าท่าทางพอใจในผลงาน/ ความสามารถและยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นมีอยู่/ เป็นอยู่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. บอก/ แสดงสีหน้าท่าทางพอใจในผลงาน/ ความสามารถและยอมรับในสิ่งที่ตนมีอยู่ เป็นอยู่ 2. รับรู้ความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่นได้บ้าง 3. บอก/ แสดงสีหน้าท่าทางพอใจในผลงาน/ ความสามารถและยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นมีอยู่/ เป็นอยู่

มาตรฐานที่ 4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เก็บของเล่นเข้าที่ได้ 2. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ 3. รู้จักรอคอยและเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง 4. เข้าแถวได้อย่างมีระเบียบ 5. ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียนอย่างเหมาะสม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เก็บของเล่นเข้าที่ได้เรียบร้อย 2. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ 3. รู้จักรอคอยและเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง 4. เข้าแถวได้อย่างมีระเบียบ 5. ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียนอย่างเหมาะสม
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ซื่อสัตย์สุจริตและ ยอมรับความผิดพลาด ของตนเองและผู้อื่น	<ol style="list-style-type: none"> 1. รู้จักขอโทษและให้อภัย 2. ไม่แย่งหรือหยิบของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. รู้จักขอโทษและให้อภัย 2. ไม่แย่งหรือหยิบของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความเมตตากรุณาและ ช่วยเหลือแบ่งปัน	<ol style="list-style-type: none"> 1. แสดงความรักเพื่อนและสัตว์เลี้ยง 2. ไม่ทำร้ายผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเสียใจ 3. รู้จักแบ่งปันและเริ่มช่วยเหลือผู้อื่น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แสดงความรักเพื่อนเด็กที่เล็กกว่าและสัตว์ต่าง ๆ 2. ไม่ทำร้ายผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเสียใจ 3. รู้จักแบ่งปันและเริ่มช่วยเหลือผู้อื่น
ตัวบ่งชี้ที่ 4 รู้จักประหยัดและปฏิบัติ ตนตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	<ol style="list-style-type: none"> 1. รู้จกรักษาสิ่งของที่ใช้ร่วมกัน 2. รู้จักอดทน รอคอย และรู้จักการอดออม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. รู้จกรักษาสิ่งของ/ เครื่องใช้ที่ใช้ร่วมกัน 2. รู้จักใช้น้ำ/ ไฟฟ้าอย่างประหยัด 3. รู้จักการอดทน รอคอย และรู้จักการอดออมเพื่อประโยชน์ในวันข้างหน้า

มาตรฐานที่ 5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรัก

การออกกำลังกาย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 สนใจและมีความสุข กับศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	1. สนใจและมีความสุขขณะทำงาน ศิลปะ 2. สนใจและมีความสุขกับเสียงเพลง ดนตรี และการเคลื่อนไหว	1. สนใจและมีความสุขขณะทำงาน ศิลปะ 2. สนใจ ชื่นชมและมีความสุขกับ เสียงเพลง ดนตรี และ การเคลื่อนไหว
ตัวบ่งชี้ที่ 2 แสดงออกทางด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ตามจินตนาการ	1. สร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะ 2. แสดงท่าทางเคลื่อนไหวประกอบ เพลง จังหวะและดนตรี	1. สร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะ 2. แสดงท่าทางเคลื่อนไหวประกอบ เพลง จังหวะและดนตรี
ตัวบ่งชี้ที่ 3 รักการออกกำลังกาย	สนใจและมีความสุขในการชม/ การเล่น/ การออกกำลังกาย	สนใจและมีความสุขในการชม/ การเล่น/ การออกกำลังกาย

3. ด้านสังคม

มาตรฐานที่ 6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ได้ด้วยตนเอง	1. แต่งตัวได้ด้วยตนเอง 2. รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง โดยไม่หกและเทอะ 3. รู้จักทำความสะอาดร่างกาย หลังจากเข้าห้องน้ำ ห้องส้วม	1. เลือกเครื่องแต่งกายและแต่งตัว ด้วยตนเอง 2. รับประทานอาหารด้วยตนเอง อย่างถูกวิธี 3. ใช้เครื่องมือเครื่องใช้ใน การรับประทานอาหารได้ 4. ทำความสะอาดร่างกายได้

มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	<ol style="list-style-type: none"> สนใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทิ้งขยะถูกที่ ไม่ทำลายสาธารณสมบัติ 	<ol style="list-style-type: none"> สนใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทิ้งขยะถูกที่ ไม่ทำลายสาธารณสมบัติ ช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัว
ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีสัมมาคารวะและมารยาทตามวัฒนธรรมไทย	<ol style="list-style-type: none"> แสดงความเคารพตามประเพณีของแต่ละท้องถิ่นได้ รู้จักกล่าวคำขอบคุณและขอโทษ 	<ol style="list-style-type: none"> แสดงความเคารพตามประเพณีของแต่ละท้องถิ่นได้ รู้จักทักทาย กล่าวคำขอบคุณและขอโทษ ปฏิบัติตนได้เหมาะสมตามกาลเทศะ

มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	<ol style="list-style-type: none"> รู้จักรอคอย เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ 	<ol style="list-style-type: none"> รู้จักรอคอยตามลำดับก่อนหลังได้ เล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มได้ โดยมีจุดหมายร่วมกัน
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	<ol style="list-style-type: none"> ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน เริ่มรู้จักการเป็นผู้นำผู้ตามได้บางครั้ง 	<ol style="list-style-type: none"> ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี

4. ด้านสติปัญญา

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 สนทนาโต้ตอบ เล่าเรื่อง ให้ผู้สนใจ	1. สนทนาโต้ตอบ/ เล่าเรื่อง เป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง 2. ฟังและปฏิบัติตามคำสั่งที่ต่อเนื่องได้	1. สนทนาโต้ตอบหรือเล่าเรื่อง เป็นราวได้ 2. ฟังและปฏิบัติตามคำสั่งและ นำคำสั่งมาถ่ายทอดได้
ตัวบ่งชี้ที่ 2 อ่านเขียนภาพและ สัญลักษณ์ได้	1. เปิดและทำทำอ่านหนังสือได้ 2. จัดเขียนเป็นเส้นคล้ายตัวหนังสือ (โดยไม่เน้นความถูกต้องและ ไม่ได้เกิดจากการฝึก) 3. เขียนภาพ/ สัญลักษณ์ตาม ความต้องการของตนเองได้	1. เปิดและทำทำอ่านหนังสือ พร้อมทั้งเล่าเรื่องราวได้ 2. เขียนชื่อ คำ ข้อความที่ลอกแบบ หรือจำมาได้ 3. เขียนภาพ/ สัญลักษณ์ตาม ความต้องการของตนเองได้

มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความคิดรวบยอด ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ	1. บอกคุณสมบัติของสิ่งที่มองเห็นได้ 3 อย่าง 2. บอกรสของสิ่งที่ชิมได้ 3 รส 3. บอกเสียงที่ได้ยินได้ 3 เสียง 4. บอกกลิ่นของสิ่งที่ดมได้ 3 กลิ่น 5. บอกความรู้สึกของสิ่งที่สัมผัสได้ 3 อย่าง 6. จำแนกเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ได้ 4-5 อย่าง 7. จัดหมวดหมู่สิ่งต่าง ๆ ได้ 3 ลักษณะ 8. เรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ ได้ 4-5 ลำดับ 9. เรียงลำดับเหตุการณ์ได้ 4-5 ลำดับ	1. บอกคุณสมบัติของสิ่งที่มองเห็น ได้ 4 อย่าง 2. บอกรสของสิ่งที่ชิมได้ 4 รส 3. บอกเสียงที่ได้ยินได้ 4 เสียง 4. บอกกลิ่นของสิ่งที่ดมได้ 4 กลิ่น 5. บอกความรู้สึกของสิ่งที่สัมผัสได้ 4 อย่าง 6. จำแนกเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ได้ 6-10 อย่าง 7. จัดหมวดหมู่สิ่งต่าง ๆ ได้ 4 ลักษณะ 8. เรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ ได้ 6-10 ลำดับ

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
	10. บอก/แสดงตำแหน่งบน-ล่าง ทิศทางเข้า-ออกได้ 11. บอก/แสดงความสัมพันธ์ของ สิ่งต่าง ๆ ได้ 2 ประเภท 12. บอกหรือแสดงค่าจำนวน 1-5	9. สนทนาโต้ตอบหรือเล่าเรื่อง เป็นราวได้ 10. ฟังและปฏิบัติตามคำสั่งและ นำคำสั่งมาถ่ายทอดได้
ตัวบ่งชี้ที่ 2 แก้ปัญหาในการเล่น หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ	1. รู้จักขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา 2. เริ่มตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ ได้ 3. พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง หลังจากได้รับคำแนะนำ 4. รู้จักตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น	1. พยายามหาวิธีแก้ปัญหา ด้วยตนเอง 2. ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และ ยอมรับผลที่เกิดขึ้น

มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ทำงานศิลปะตาม ความคิดของตนเอง	1. สร้างผลงานตามความคิดของ ตนเองโดยมีรายละเอียด 2. วาดภาพตามความคิดสร้างสรรค์ ของตนเองได้	1. สร้างผลงานตามความคิดโดยมี รายละเอียดเพิ่มเติมและแปลกใหม่ 2. วาดภาพตามความคิดสร้างสรรค์ ของตนเองได้
ตัวบ่งชี้ที่ 2 แสดงท่าทางตาม ความคิดของตนเอง	แสดงท่าทางตามความคิดและ จินตนาการได้อย่างอิสระ	แสดงท่าทางเล่นบทบาทสมมติ ตามจินตนาการและความคิด สร้างสรรค์ได้
ตัวบ่งชี้ที่ 3 เล่าเรื่องราวหรือนิทาน ตามความคิดของตนเอง	เล่านิทานหรือเรื่องราวตามจินตนาการ ได้	เล่านิทาน เล่าสิ่งที่ตนคิด หรือเรื่องราวตามจินตนาการได้

มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
ตัวบ่งชี้ที่ 1 สนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจ ได้นานอย่างมีความสุข 2. มีความสนใจหยิบ/เปิดหนังสือดูและอ่านภาพ 3. มีความสนใจขีดเขียนลากเส้นต่าง ๆ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจ ตั้งแต่ต้นจนจบอย่างมีความสุข 2. รักหนังสือและมีความสนใจหยิบ/เปิดหนังสือดูและอ่านภาพ 3. มีความสนใจขีดเขียนลากเส้นต่าง ๆ อย่างมีความหมาย
ตัวบ่งชี้ที่ 2 แสวงหาคำตอบด้วยวิธีการที่หลากหลาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ถามคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ 2. แสวงหาคำตอบ/ข้อสงสัย ด้วยวิธีการซักถาม สืบค้น ทดลอง 3. เชื่อมโยงความรู้และทักษะต่าง ๆ ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ถามคำถาม/แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ 2. แสวงหาคำตอบ/ข้อสงสัย ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย 3. เชื่อมโยงความรู้และทักษะต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาของ เขต 2 มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เป็นต้น โดยจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

1. ทฤษฎีพัฒนาการของเกเซล (Gesell)

Gesell (1880-1961 อ้างถึงใน สิริมา ภิญ โญอนันตพงษ์, 2547, หน้า 35) เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ผู้เริ่มก่อตั้งสถาบันพัฒนาการเด็ก (Institute of child development) ณ มหาวิทยาลัยเยลระหว่างปี ค.ศ. 1930-1940 อธิบายทฤษฎีเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่าการเจริญเติบโตของเด็กทางร่างกาย เนื้อเยื่อ อวัยวะ หน้าที่ของอวัยวะต่าง ๆ และพฤติกรรมที่ปรากฏขึ้นเป็นรูปแบบที่แน่นอนและเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้น ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบรองที่ต่อเติมเต็มเสริมพัฒนาการต่าง ๆ เกเซลเชื่อว่าวุฒิภาวะจะถูกกำหนดโดยพันธุกรรม และมีในเด็กแต่ละคนมาตั้งแต่เกิด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เด็กแต่ละวัยมีความพร้อมทำสิ่งต่าง ๆ ได้ ถ้าวุฒิภาวะหรือความพร้อมยังไม่เกิดขึ้นตามปกติในวัยนั้น สภาพแวดล้อมจะไม่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก

อาร์โนลด์ กีเซล (Arnold Gesell) ได้สร้างเกณฑ์มาตรฐานสำหรับวัดพฤติกรรมของเด็กในแต่ละระดับ เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งเขาได้แบ่งพัฒนาการของเด็กที่ต้องการวัดและประเมินออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ (Gesell, 1880-1961 อ้างถึงใน สิริมา ภิญ โณณันตพงษ์, 2547, หน้า 35)

1. พฤติกรรมทางการเคลื่อนไหว (Motor behavior) ครอบคลุมการบังคับอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายและความสัมพันธ์ทางการเคลื่อนไหว
2. พฤติกรรมทางการปรับตัว (Adaptive behavior) ครอบคลุมความสัมพันธ์ของการใช้มือและสายตา การสำรวจ ค้นหา การกระทำต่อวัตถุ การแก้ปัญหาในการทำงาน
3. พฤติกรรมทางการใช้ภาษา (Language behavior) ครอบคลุมการที่เด็กใช้ภาษา การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน
4. พฤติกรรมส่วนตัวและสังคม (Personal-social behavior) ครอบคลุมการฝึกปฏิบัติส่วนตัว เช่น การกินอาหาร การขับถ่าย และการฝึกต่อสภาพสังคม เช่น การเล่น การตอบสนองผู้อื่น

จากแนวความคิดของอาร์โนลด์ กีเซล (Arnold Gesell) สามารถนำมาอธิบายพัฒนาการของมนุษย์ในด้านการเจริญเติบโตพัฒนาการทางร่างกาย และสามารถนำไปเชื่อมโยงกับพัฒนาการทางสติปัญญาได้อีกด้วย นอกจากนี้ อาร์โนลด์ กีเซล (Arnold Gesell) ได้เขียนหนังสือขึ้น 2 เล่ม คือ The first five year of life และ The child from five to ten ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้มีบทบาทมากต่อการจัดกลุ่มเด็กเข้าศึกษาในชั้นอนุบาลศึกษาและชั้นประถมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานใช้เป็นแบบทดสอบมาตรฐานในการทำนายพฤติกรรม วิเคราะห์กลุ่ม และทำวิจัย เพื่อบอกลักษณะพัฒนาการของเด็ก โดยใช้อายุทางปฏิทินเป็นเกณฑ์ นอกจากนี้มีบทบาทมากในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็ก โดยการจัดกิจกรรมนั้นต้องให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็กแต่ละคน

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud, 1856-1939) ได้ให้ความสำคัญของเด็กวัย 5 ปีแรกของชีวิต ซึ่งเป็นวัยที่สำคัญที่สุดของชีวิตเขาเชื่อว่าวัยนี้เป็นรากฐานของพัฒนาการด้านบุคลิกภาพและบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเด็กที่สุด คือ แม่จะเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างสูงต่อบุคลิกภาพและสุขภาพจิตของเด็ก ฟรอยด์ได้พัฒนาทฤษฎีที่เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยรุ่น โดยให้ชื่อว่าทฤษฎีพัฒนาการทางเพศ (Psychosexual development) ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า พัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กแต่ละคนจะขึ้นอยู่กับเปลี่ยนแปลงชีวภาพของร่างกาย โดยร่างกายจะเปลี่ยนแปลงบริเวณแห่งความพึงพอใจเป็นระยะ ๆ ในช่วงอายุต่าง ๆ กัน และถ้าบริเวณแห่งความพึงพอใจต่าง ๆ นี้ได้รับการตอบสนองเต็มที่ เด็กจะมีพัฒนาการที่ดีและสมบูรณ์ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองเต็มที่ก็จะทำให้เกิดการสะสมปัญหาและแสดงออกเมื่อเด็กโตขึ้น

ฟรอยด์ (Freud) ได้แบ่งลำดับขั้นพัฒนาการทางเพศไว้ 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นความพอใจอยู่บริเวณปาก (Oral) พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 0-1 ปี ในขั้นนี้ จะมีความสนใจบริเวณปาก ปากนำความสุขเมื่อได้ถูกอาหารสนองความต้องการความหิว ถ้าไม่ได้ รับการตอบสนองก็อาจจะทำให้เกิดความคับข้องใจ
2. ขั้นความพอใจอยู่ที่บริเวณทวารหนัก (Anus) พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 1-3 ปี ซึ่งเป็นระยะขับถ่าย เด็กจะเรียนรู้การขับถ่าย ถ้าเด็กไม่ถูกบังคับก็จะเกิดความพอใจ ไม่ขัดแย้ง และไม่เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์
3. ขั้นความพอใจอยู่ที่อวัยวะเพศ (Phallic) พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 3-6 ปี ซึ่งเป็นระยะเกี่ยวข้องกับอวัยวะสืบพันธุ์ สนใจ อยากรู้อยากเห็น สภาพร่างกายแตกต่างกันไปตามเพศ เรียนรู้บทบาททางเพศของตน เรียนแบบบทบาทพ่อแม่ของตน ต้องการความรัก ความอบอุ่นจาก พ่อแม่
4. ขั้นก่อนวัยรุ่น (Latency) พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 6-11 ปี เป็นระยะสนใจ สังคมเพื่อนฝูง เด็กจะพยายามปรับตัวให้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ
5. ขั้นวัยรุ่น พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงตั้งแต่วัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่ เป็นระยะที่มีความสนใจในเพศตรงข้ามมากขึ้น และเป็นจุดเริ่มต้นความรักระหว่างเพศ

นอกจากนี้ ฟรอยด์ ยังกล่าวถึงโครงสร้างของบุคลิกภาพไว้ด้วยว่า บุคลิกภาพประกอบไปด้วยอิด (Id) อีโก้ (Ego) และซูเปอร์อีโก้ (Super ego) ซึ่งการทำงานของบุคลิกภาพอยู่ภายใต้พลัง 3 สิ่งนี้

อิด (Id) คือ บุคลิกภาพส่วนที่เป็นจิตไร้สำนึก เป็นแรงผลักดันตามธรรมชาติที่สั่งให้มนุษย์กระทำการต่าง ๆ เพื่อให้ได้ตามที่ตนต้องการ เป้าหมาย Id คือ ความพึงพอใจ (Pleasure principle)

อีโก้ (Ego) คือ บุคลิกภาพส่วนที่มนุษย์พัฒนาขึ้นจากการได้มีปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก เป็นส่วนที่ควบคุมให้มนุษย์ปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยใช้หลักแห่งความจริง (Reality principle)

ซูเปอร์อีโก้ (Super ego) คือ บุคลิกภาพที่มนุษย์พัฒนาขึ้นจากค่านิยมและมาตรฐานจริยธรรมของบิดามารดา เป็นส่วนที่ควบคุมให้มนุษย์เลือกทำแต่สิ่งที่ตนคิดว่าดี (Ego ideal) และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมของตน (Conscience) บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดี คือ บุคคลอีโก้ (Ego) สามารถปรับให้เกิดความสมดุลระหว่างแรงขับตามธรรมชาติของอิด (Id) กับมาตรฐานจริยธรรมของซูเปอร์อีโก้ (Super ego)

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของอีริกสัน (Erikson)

Erikson (n.d. อ้างถึงใน สิริมา ภิญ โยธอนันตพงษ์, 2547, หน้า 46-49) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มจิตวิเคราะห์ มีอาชีพเป็นจิตแพทย์ ในปี ค.ศ. 1955 ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานของ The division of development psychology อีริกสัน (Erikson) ได้เน้นความสำคัญของเด็กปฐมวัยว่าเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่แปลกใหม่และน่าตื่นเต้นสำหรับเด็ก บุคลิกภาพจะสามารถพัฒนาได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละช่วงของอายุเด็กประสบสิ่งที่พึงพอใจตามขั้นพัฒนาการต่าง ๆ ของแต่ละวัยมากเพียงใด ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ตนพอใจในช่วงอายุนั้น เด็กก็จะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสมและพัฒนาครอบคลุมถึงวัยผู้ใหญ่ด้วย ซึ่งพัฒนาการของมนุษย์มี 8 ขั้น คือ

1. ขั้นความเชื่อใจหรือขาดความเชื่อใจ (Trust versus mistrust) อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 1 ปี ในขั้นนี้เด็กจะพัฒนาความรู้สึกว่าตนเป็นที่ยอมรับ และสามารถให้ความเชื่อใจเป็นมิตรแก่คนอื่น วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ไม่ว่าจะเป็นการอุ้ม การให้อาหาร หรือวิธีการเลี้ยงดูต่าง ๆ จะส่งผลไปสู่บุคลิกภาพของความเป็นมิตร เปิดเผย และเชื่อถือไว้เนื้อเชื่อใจต่อสภาพแวดล้อมและบุคคลต่าง ๆ ถ้าเด็กไม่ได้รับความรักและความอบอุ่นอย่างเพียงพอ เด็กก็จะพัฒนาบุคลิกภาพของความตระหนี่ ปกปิดไม่ไว้วางใจ และมักมองโลกในแง่ร้าย

2. ขั้นการควบคุมด้วยตนเองหรือสงสัย/อาย (Autonomy versus doubt or Shame) อยู่ในช่วงอายุ 2-3 ปี เด็กวัยนี้เริ่มเรียนรู้ที่จะช่วยตนเอง สามารถควบคุมตนเอง และสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ เด็กจะสามารถทำงานง่าย ๆ เหมาะสมกับวัยของเด็กให้สำเร็จด้วยตนเอง เช่น การหยิบอาหารเข้าปาก เดิน วิ่ง หรือเล่นของเล่น ถ้าพ่อแม่บังคับหรือห้ามไม่ได้เด็กกระทำสิ่งใดด้วยตนเองหรือเข้มงวดเกินไปจะทำให้เด็กเกิดความสงสัยในความสามารถของตนเอง เกิดความละอายในสิ่งที่ตนกระทำ ซึ่งจะทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณไม่สามารถทำอะไรได้อย่างถูกต้องและได้ผล เกิดความย่อท้อชอบพึ่งผู้อื่น

3. ขั้นการริเริ่มหรือรู้สึกผิด (Initiative versus guilt) อยู่ในช่วงอายุ 3-6 ปี เป็นขั้นพัฒนาการความคิดริเริ่ม หรือความรู้สึกผิด (Sense of VS. of Guilt) เด็กจะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียกสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเอง เด็กมีการเลียนแบบผู้ใกล้ชิดหรือสิ่งแวดล้อมที่ตนรับรู้ เด็กเริ่มเรียนรู้และยอมรับค่านิยมของครอบครัว และสิ่งถ่ายทอดสู่เด็ก ถ้าเด็กไม่มีอิสระในการค้นหา ก็จะส่งผลไป สู่วิถีความคับข้องใจที่ไม่สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อจิตใจของเด็กและความรู้สึกผิดติดตัว

4. ขั้นการประสบความสำเร็จ ความขยันหมั่นเพียรหรือรู้สึกด้อย (Mastery versus inferiority) อยู่ในช่วงอายุ 6-12 ปี เป็นขั้นที่ทุ่มเท ขยัน เพื่อเกิดความสำเร็จ ขอบแข่งขันร่วมกับเพื่อนกับกลุ่ม

5. ขั้นการรู้จักตนเองหรือความสับสนไม่รู้จักตนเอง (Identity versus diffusion: Fidelity) อยู่ในช่วงอายุ 13-17 ปี (The college years) เป็นขั้นการค้นหาความเป็นตนเอง สร้างความเป็นตนเองโดยผู้ใหญ่และสังคมมีอิทธิพล

6. ขั้นรู้สึกโดดเดี่ยว (Intimacy versus isolation) อยู่ในช่วงอายุ 18-22 ปี (Early adolescence and self comment) เป็นขั้นความรับผิดชอบ เป็นผู้ใหญ่สร้างตัว

7. ขั้นความรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่หรือความรู้สึกเฉื่อยชา (Generativity versus absorption) อยู่ในช่วงอายุ 22-40 ปี เป็นขั้นสร้างความปีกแผ่น สืบวงศ์ตระกูล รับผิดชอบหน้าที่ รับผิดชอบต่อครอบครัว ลูก

8. ขั้นความมั่งคั่ง สมบูรณ์ หรือหมดหวัง ทอดอาลัยชีวิต (Integrity versus despair) อยู่ในช่วงอายุ 40 ปี วัชชราเป็นขั้นมีความภูมิใจในความสำเร็จของชีวิต หรือเกิดความอาลัยท้อแท้ สิ้นหวัง ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพที่เกิดขึ้น

พัฒนาการบุคลิกภาพทั้ง 8 ขั้น ของอีริคสัน ในขั้นพัฒนาการที่ 1-3 มีความเกี่ยวข้องกับวัยของเด็กปฐมวัย เด็กมีความสัมพันธ์กับพ่อแม่ และครอบครัว ดังนั้น พ่อแม่ เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพเด็กในวัยนี้เป็นอย่างมาก เด็กมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ในวัยผู้ใหญ่ได้ขึ้นอยู่กับรากฐานพัฒนาการในวัยนี้เป็นสำคัญ

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Jerome S. Bruner)

Bruner (1956) เป็นนักจิตวิทยาในยุคใหม่ ชาวอเมริกันคนแรกที่สืบสานความคิดของเพียเจต์ โดยเชื่อว่าพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการภายในอินทรีย์ (Organism) เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก ซึ่งจะพัฒนาได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก และชี้ให้เห็นว่าการศึกษว่าเด็กเรียนรู้ได้อย่างไร ควรศึกษาตัวเด็กในชั้นเรียน ไม่ควรใช้หนูและนกพิราบ ทฤษฎีของบรูเนอร์เน้นหลักการ กระบวนการคิด ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะ 4 ข้อ คือ แรงจูงใจ (Motivation) โครงสร้าง (Structure) ลำดับขั้น ความต่อเนื่อง (Sequence) และการเสริมแรง (Reinforcement)

สำหรับในหลักการที่เป็นโครงสร้างของความรู้ของมนุษย์ บรูเนอร์แบ่งขั้นพัฒนาการคิดในการเรียนรู้ของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้นด้วยกัน ซึ่งคล้ายคลึงกับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ได้แก่

1. ขั้นการกระทำ (Enactive stage) เด็กเรียนรู้จากการกระทำและการสัมผัส
2. ขั้นจินตนาการหรือสร้างมโนภาพ (Piconic stage) เด็กเกิดความคิดจากการรับรู้ตามความเป็นจริง และการคิดจากจินตนาการด้วย
3. ขั้นใช้สัญลักษณ์และคิดรวบยอด (Symbolic stage) เด็กเริ่มเข้าใจเรียนรู้ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็น

5. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) ของแบนดูรา

Bandura (1986) นักจิตวิทยาร่วมสมัย (An contemporary psychologist) ณ มหาวิทยาลัย แสตนฟอร์ดฟอร์ด (Stanford University) อัลเบิร์ต แบนดูรา กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดจากพฤติกรรมบุคคลนั้นมีการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลนั้น (Person) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นบุคคลเกิดการเรียนรู้โดยการให้ตัวแบบ (Learning through modeling) โดยผู้เรียนจะเลียนแบบจากตัวแบบ และการเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ การสังเกตการณ์ตอบสนอง และปฏิริยาต่าง ๆ ของตัวแบบ สภาพแวดล้อมของตัวแบบ ผลการกระทำ คำบอกเล่า และความน่าเชื่อถือของตัวแบบได้ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจึงเกิดขึ้นได้ ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ ของการเลียนแบบของเด็ก ประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการดึงดูดความสนใจ (Attentional process) กิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กได้สังเกตตัวแบบ และตัวแบบนั้นดึงดูดให้เด็กสนใจที่จะเลียนแบบ ควรเป็นพฤติกรรมง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน ง่ายต่อการเอาใจใส่ของเด็กที่เกิดการเลียนแบบและเกิดการเรียนรู้
2. กระบวนการคงไว้ (Retention process) คือ กระบวนการบันทึกหรือเก็บเป็นความจำ การที่เด็กจะต้องมีความแม่นยำในการบันทึกสิ่งที่ได้เห็นหรือได้ยินเก็บเป็นความจำ ทั้งนี้เด็กดึงข้อมูลที่ได้จากตัวแบบออกมาใช้กระทำตามโอกาสที่เหมาะสม เด็กที่มีอายุมากกว่าจะเรียนรู้จากการสังเกตการณ์กระทำที่ฉลาดของบุคคลอื่น ๆ ได้มากกว่า โดยประมวลไว้ในลักษณะของภาพพจน์ (Imaginal coding) และในลักษณะของภาษา (Verbal coding) และเด็กโตขึ้นนำประสบการณ์และสัญลักษณ์ต่าง ๆ มาเชื่อมโยงและต่อมาจะใช้การเรียนรู้มีเทคนิคที่นำมาช่วยเหลือความจำ คือ การท่องจำ การทบทวน หรือการฝึกหัด และการรวบรวมสิ่งที่เกี่ยวข้องกันในเหตุการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เขาได้เก็บสะสมความรู้ไว้ในระดับซึ่งสามารถนำมาใช้ได้เมื่อต้องการ
3. กระบวนการแสดงออก (Motor reproduction process) คือ การแสดงผลการเรียนรู้ด้วยการกระทำ คือ การที่เด็กเกิดผลสำเร็จในการเรียนรู้จากตัวแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความแม่นยำ เด็กจะต้องแสดงพฤติกรรมได้จากการเรียนรู้ด้วยการเคลื่อนไหวออกมา เป็นการกระทำออกมาในรูปของการใช้กล้ามเนื้อความรู้สึกด้วยการกระทำครั้งแรกไม่สมบูรณ์ ดังนั้น เด็กจำเป็นต้องลอง

ทำหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้ได้ลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการ แล้วเขาก็จะได้รับทราบผลของการกระทำ จากประสบการณ์เหล่านั้น เพื่อนำมาแก้ไขพฤติกรรมที่ยังไม่เข้ารูปเข้ารอย สิ่งนี้จะทำให้เกิด พัฒนาการในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เด็กที่มีอายุมากกว่าจะมีกล้ามเนื้อที่แข็งแรงและ สามารถควบคุม ได้ดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational process) คือ กระบวนการเสริมแรงให้กับเด็ก เพื่อแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบได้ถูกต้อง โดยเด็กเกิดการเรียนรู้จากการเรียนรู้จากการเลียนแบบ ตัวแบบที่จะมาจากบุคคลที่มีชื่อเสียงมากกว่าบุคคลที่ไม่มีชื่อเสียง จากการเลียนแบบตัวแบบที่ มาจากบุคคลที่เป็นเพศเดียวกับเด็กมากกว่าจะเป็นเพศตรงข้ามกัน จากการเลียนแบบตัวแบบที่เป็น รางวัล เช่น เงิน ชื่อเสียง สถานภาพทางเศรษฐกิจสูง จากพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกลงโทษ มีแนวโน้มที่จะไม่ถูกนำมาเลียนแบบ และจากการที่เด็กได้รับอิทธิพลจากตัวแบบที่มีความคล้ายคลึง กับเด็ก ได้แก่ อายุ หรือสถานภาพทางสังคม

แนวคิดของเบนจามิน เน้นพฤติกรรมใด ๆ ก็ตามสามารถปรับหรือเปลี่ยนได้ตามหลักการ เรียนรู้ เป็นการกระตุ้นเด็ก มีการเรียนรู้พัฒนาการทางด้านสังคม โดยใช้การสังเกตตัวแบบที่เด็กเห็น เด็กมีระดับการเรียนรู้แล้ว เด็กจะมีทางเลือกใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อเก็บสะสมพฤติกรรมที่เป็นไป ได้ เอาไว้ และยิ่งกว่านั้นตัวแปรจะช่วยให้เขาเลือกสถานการณ์ที่ดีที่สุดไว้ใช้ปฏิบัติต่อไป

6. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลบอร์ค (Lawrence Kohlberg)

Kohlberg (n.d. อ้างถึงใน สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2547, หน้า 52-54) จบปริญญาโท และเอกที่มหาวิทยาลัยชิคาโก (Chicago University) และเป็นอาจารย์สอนที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ที่นี่เขาได้รับทุนทำวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม ซึ่งเขาได้ศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของเด็กวัยรุ่นตอนต้นและวัยผู้ใหญ่ เป็นการศึกษาแบบระยะยาว (Longitudinal study) และได้ตั้ง ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ประกอบด้วย ขั้นตอนพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้น มีระดับ ความคิดทางจริยธรรม 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับเริ่มมีจริยธรรม (2-10 ปี) มีลักษณะทำตามคำสั่งที่กำหนดว่าดีหรือไม่ ส่วนใหญ่ จะมองผลของการกระทำว่าได้รับความเจ็บปวด หรือความพึงพอใจ และจะทำตามกฎเกณฑ์ที่มี ผู้มีอำนาจเหนือตนกำหนดไว้เป็น

ขั้นที่ 1 เด็กจะเคารพกฎเกณฑ์เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ

ขั้นที่ 2 ใช้หลักการแสวงหารางวัล เลือกทำแต่สิ่งที่น่าสนใจมาให้ตนเองเท่านั้น

การมองความสัมพันธ์ของคนยังแคบ มีลักษณะการแลกกัน ถือเกณฑ์กรรมสนองกรรมอย่าคิดอื่น เพราะเขาจะดีเราตอบ

2. ระดับมีจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ มีลักษณะคล้ายตามประเพณีนิยม (10-16 ปี)

ขั้นที่ 3 เกณฑ์การตัดสินใจความถูกผิดอยู่ที่ผู้อื่นเห็นชอบการทำได้ คือ ทำสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นพอใจ ช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อให้สังคมยอมรับ

ขั้นที่ 4 เกณฑ์การตัดสินความถูกผิดอยู่ที่ความเป็นระเบียบของสังคม และการกระทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม ทำตามหน้าที่ของตน รักษากฎเกณฑ์

3. ระดับมีจริยธรรมของตนเอง มีลักษณะพยายามกำหนดหลักการทางจริยธรรมที่ต่างไปจากกฎเกณฑ์ของสังคม (16 ปี ขึ้นไป)

ขั้นที่ 5 คิดถึงกฎที่จะเป็นประโยชน์สังคม คำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล ยอมรับกฎเกณฑ์ส่วนรวม

ขั้นที่ 6 คำนึงถึงหลักจริยธรรมตัดสินความถูกผิดจากจริยธรรมที่ตนยึดถือจากสามัญสำนึกของตนเองจากเหตุผล คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ไม่คล้อยตามสังคม

7. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)

Piaget (1969) นักจิตวิทยาชาวสวิสที่เป็นที่รู้จักในฐานะผู้เชี่ยวชาญในทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา หนังสือและบทความทั้งหมดซึ่งเป็นผลงานของเขาเกี่ยวข้องกับความจริงเติบโตและพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นถึงความสำคัญของความเป็นมนุษย์ อยู่ที่มนุษย์มีความสามารถในการสร้างความรู้ผ่านการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งปรากฏอยู่ในตัวเด็กตั้งแต่แรกเกิด ความสามารถนี้คือการปรับตัว (Adaptation) เป็นกระบวนการที่เด็กสร้างโครงสร้างตามความคิด (Scheme) โดยการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อม 2 ลักษณะ คือ เด็กพยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยซึมซับประสบการณ์ (Assimilation) และการปรับโครงสร้างสติปัญญา (Accommodation) ตามสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความสมดุลในโครงสร้างความคิด ความเข้าใจ (Equilibration) ทั้งนี้ เพียเจต์ ได้แบ่งลำดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาไว้ 4 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นประสาทรับรู้และการเคลื่อนไหว (Sensorimotor stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในช่วง 2 ปีแรกหลังเกิด ขั้นนี้เป็นขั้นของการเรียนรู้จากประสาทสัมผัส ในขั้นนี้พัฒนาการจะก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาการเรียนรู้ การแก้ปัญหา มีการจัดระเบียบการกระทำ มีการคิดก่อนที่จะทำ การกระทำจะทำงานอย่างมีจุดมุ่งหมายด้วยความอยากรู้อยากเห็น และเด็กยังสามารถเลียนแบบ โดยไม่จำเป็นต้องมีตัวแบบให้เห็นในขณะนั้นได้ ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการด้านความจำที่เพิ่มมากขึ้นในช่วง 18-24 เดือน

2. ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational stage) ขั้นนี้จะอยู่ในช่วง 2-7 ปี ในระยะ 2-4 ปี เด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง มีขีดจำกัดในการรับรู้ สามารถเข้าใจได้เพียงมิติเดียว ในระยะ 5-6 ปี เด็กจะเข้าใจขั้น Intuitive thought ระยะนี้เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการคิด ที่ขึ้นอยู่กับการรับรู้

กับการคิดอย่างมีเหตุผลตามความจริง ซึ่งเด็กจะก้าวออกจากการรับรู้เพียงมิติเดียวไปสู่การรับรู้ได้ในหลาย ๆ มิติในเวลาเดียวกันมากขึ้น และจะก้าวไปสู่การคิดอย่างมีเหตุผล โดยไม่ยึดอยู่กับ การรับรู้เท่านั้น เด็กจะเริ่มมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวดีขึ้น แต่ยังคงคิดและตัดสินใจผลของการกระทำต่าง ๆ จากสิ่งที่เห็นภายนอก

3. ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยรูปธรรม (Concrete operational stage) ขั้นนี้ เริ่มจากอายุ 7-11 ปี เด็กจะมีความสามารถคิดเหตุผลและผลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่ยึดอยู่เฉพาะ การรับรู้เหมือนขั้นก่อน ๆ ในขั้นนี้เด็กจะสามารถคิดย้อนกลับ (Reversibility) สามารถเข้าใจเรื่อง การอนุรักษ์ (Conservation) สามารถจัดกลุ่มหรือประเภทของสิ่งของ (Classification) และสามารถ จัดเรียงลำดับของสิ่งต่าง ๆ (Seriation) ได้ เด็กในขั้นปฏิบัติการคิดด้วยรูปธรรมจะพัฒนาจาก การยึดตนเองเป็นศูนย์กลางไปสู่ความสามารถที่จะเข้าใจแนวคิดของสังคมรอบตัว และสามารถ เข้าใจว่าผู้อื่นคิดอย่างไรมากขึ้น แม้ว่าการคิดของเด็กวัยนี้จะพัฒนาไปมากแต่การคิดของเด็กยังต้อง อาศัยพื้นฐานของการสัมผัสหรือสิ่งที่เป็นรูปธรรม เด็กยังไม่สามารถคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรม ที่ซับซ้อนได้เหมือนผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตาม ตอนปลายของขั้นนี้เด็กจะเริ่มเข้าใจสาเหตุของเหตุการณ์ รอบตัวพร้อมจะแก้ปัญหา ไม่เพียงแต่สิ่งที่สัมผัสได้หรือเป็นรูปธรรมเท่านั้น แต่เด็กจะเริ่มสามารถ แก้ปัญหา โดยอาศัยการตั้งสมมติฐานและอาศัยหลักของความสัมพันธ์ของปัญหานั้น ๆ บ้างแล้ว

4. ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal operational stage) ตั้งแต่อายุ 11 ปี จนถึงวัย ผู้ใหญ่ เป็นช่วงที่เด็กจะสามารถคิดไม่เพียงแต่ในสิ่งที่เห็นหรือได้ยินโดยตรงเหมือนระยะก่อน ๆ อีกต่อไป แต่จะสามารถจินตนาการเงื่อนไขของปัญหาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยพัฒนา สมมติฐานอย่างสมเหตุสมผลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งก็หมายถึงว่า ในระยะนี้เด็กจะมี ความสามารถคิดหาเหตุผลเหมือนผู้ใหญ่ตนเอง

8. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's View)

Gardner (n.d. อ้างถึงใน สิริมา ภิญ โยอนันตพงษ์, 2547, หน้า 39-41) เป็นนักจิตวิทยา (Psychologist) และผู้เชี่ยวชาญทางด้านสติปัญญา (Intelligence expert) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของสติปัญญา (Theory of multiple intelligence: MI) โดยใช้ หลักการวิวัฒนาการทางชีววิทยา (Biological evolution) จำแนกความสามารถหรือสติปัญญาของ คนเอาไว้ 7 ประเภท และต่อมาเขาเพิ่มอีก 1 ประเภท เรียกว่า สติปัญญาด้านรักธรรมชาติ (Naturalistic) ต่อมาเพิ่มอีก 1 ประเภท คือ สติปัญญาด้านการดำรงชีวิต (Existential intelligence) รวมทั้งหมด 9 ด้าน (Sprinthall, 1998) ซึ่งการ์ดเนอร์เชื่อว่าสมองของมนุษย์ได้แบ่งเป็นส่วน ๆ แต่ละส่วนได้กำหนดความสามารถที่ค้นหาและแก้ปัญหาที่เรียกว่า “ปัญญา” ซึ่งมีหลาย ๆ อย่าง ถือกำเนิดมาจากสมองเฉพาะส่วนแตกต่างกัน ซึ่งสติปัญญา 9 ด้าน ได้แก่

1. สถิติปัญญาด้านภาษา (Linguistic intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถทางด้านภาษาสูง อาทิ นักเล่านิทาน นักพูด (ปฐกถา) ความสามารถใ้ภาษาในการหวานล้อม การอธิบาย กวี นักเขียนนวนิยาย นักเขียนบทละคร บรรณาธิการ นักหนังสือพิมพ์ นักจิตวิทยา

2. สถิติปัญญาด้านตรรกและคณิตศาสตร์ (Logical/ Mathematical intelligence) หมายถึง กลุ่มผู้ที่มีความสามารถสูงในการใช้ตัวเลข อาทิ นักบัญชี นักคณิตศาสตร์ นักสถิติ กลุ่มผู้ให้เหตุผลที่ดี อาทิ นักวิทยาศาสตร์ นักตรรกศาสตร์ นักจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ กลุ่มผู้ที่มีความไวในการเห็นความสัมพันธ์แบบแผนตรรกวิทยา การคิดเชิงนามธรรม การคิดที่เป็นเหตุผล (Cause-effect) และการคิดคาดการณ (If-then) วิธีการใช้ในการคิด ได้แก่ การจำแนกประเภท การจัดหมวดหมู่ การสันนิษฐาน การสรุป การคิดคำนวณ การตั้งสมมติฐาน

3. สถิติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual/ Spatial intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถมองเห็นภาพของทิศทางแผนที่ที่กว้างไกล อาทิ นายพรานป่าผู้นำทาง พวกเดินทางไกล รวมถึงผู้ที่มีความสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ มองเห็นแสดงออกเป็นภาพรูปร่างในการจัดการกับพื้นที่ เนื้อที่ การใช้สี เส้น พื้นผิว รูปร่าง อาทิ สถาปนิก มัณฑนากร นักประดิษฐ์ ศิลปินต่าง ๆ

4. สถิติปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily/ Kinesthetic intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการใช้ร่างกายของตนเองแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก อาทิ นักแสดง ละคร ภาพยนตร์ นักแสดงท่าใบ้ นักกีฬา นักฟ้อนรำทำเพลง และผู้ที่มีความสามารถในการใช้มือประดิษฐ์ เช่น นักปั้น ช่างแกะรอยยนต์ รวมถึงความสามารถทักษะทางกาย เช่น ความคล่องแคล่ว ความแข็งแรง ความรวดเร็ว ความยืดหยุ่น ความประณีต และความไวทางประสาทสัมผัส

5. สถิติปัญญาด้านดนตรี (Musical/ Rhythmic intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถทางด้านดนตรี ได้แก่ นักแต่งเพลง นักดนตรี นักวิจารณ์ดนตรี รวมถึงความไวในเรื่องจังหวะ ทำนองเสียง ตลอดจนความสามารถในการเข้าและวิเคราะห์ดนตรี

6. สถิติปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Intrapersonal intelligence) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และเจตนาของผู้อื่น ทั้งนี้ รวมถึงความสามารถในการสังเกตน้ำเสียง ใบหน้า ท่าทาง ทั้งยังมีความสามารถสูงในการรู้ถึงลักษณะต่าง ๆ ของสัมพันธ์ภาพของมนุษย์และสามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เช่น สามารถทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติงาน

7. สถิติปัญญาด้านตนหรือการเข้าใจตนเอง (Interpersonal intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการรู้จักตนเอง และสามารถประพฤติปฏิบัติตนได้จากความรู้สึกตนนี้ ความสามารถในการรู้จักตัวตน อาทิ การรู้จักตนเองตามความเป็นจริง เช่น มีจุดอ่อน จุดแข็ง ในเรื่องใด มีความรู้เท่าทันอารมณ์ ความคิด ความปรารถนาของตนเอง มีความสามารถในการฝึกฝนตนเอง และเข้าใจตนเอง

8. สติปัญญาด้านการรักธรรมชาติ (Naturalistic intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความเข้าใจ ความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติและปรากฏการณ์ธรรมชาติ เข้าใจความสำคัญของตนเองกับ สิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงความสามารถของตนที่จะมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ธรรมชาติ เข้าใจถึง พัฒนาการของมนุษย์และการดำรงชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เข้าใจและจำแนกความเหมือนกัน ของสิ่งของ เข้าใจการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงของสาร

9. สติปัญญาด้านการดำรงชีวิต (Existential intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถ ในการไตร่ตรอง คำนึง สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการมีชีวิตอยู่ใน โลกมนุษย์ เข้าใจการกำหนดของ ชีวิต และการรู้เหตุผลของการดำรงชีวิตอยู่ในโลก

จากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า นักจิตวิทยาและผู้เชี่ยวชาญ ได้กล่าวถึงความสามารถทางสติปัญญาหลายมิติมากขึ้น การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา มนุษย์ ควรดำเนินการให้เหมาะสมกับช่วงวัยและหลากหลายครอบคลุมทุกมิติ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า พัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่ปฏิสนธิจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นพัฒนาการที่มีกระบวนการต่อเนื่องมีลำดับขั้นตอน ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการของกิลเซล ทฤษฎี บุคลิกภาพหรือทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ และอริคสัน ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ ทฤษฎี การเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก และทฤษฎี พัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ซึ่งทุกทฤษฎีอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างค่อยเป็นค่อยไป

หลักธรรมาภิบาล

ความหมายของธรรมาภิบาล

นักวิชาการศึกษาต่าง ๆ หลายท่านได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาล ดังนี้

บวรศักดิ์ อุวรรณ โณ (2542, หน้า 11) ธรรมาภิบาล มาจากคำว่า อภิบาล ซึ่งหมายถึง การใช้อำนาจบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กรหรือประเทศ และธรรมาภิบาล คือ วิธีการที่ดี ในการใช้อำนาจ เพื่อบริหารจัดการองค์กรหรือประเทศ

ปาริชาติ เทพอารักษ์ และอมรารวรรณ ทิวถนอม (2549, หน้า 79) การบริหารจัดการที่ดี หมายถึง หลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นหลักการ โดยมีใช้หลักการที่เป็นรูปแบบทฤษฎีการบริหารงาน แต่เป็นหลักการทำงานที่มุ่งสร้างความโปร่งใส สร้างความเป็นธรรม การมีส่วนร่วม ความมี ประสิทธิภาพและคุ้มค่า ตลอดจนรับผิดชอบต่อผลการกระทำ

ลิขิต ธีรเวคิน (2541, หน้า 6) ธรรมรัฐ หมายถึง กระบวนการปกครองบริหารที่อาศัย ปรัชญาหลักการที่ถูกต้อง เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ มีประสิทธิภาพ ในการแก้ปัญหาของสังคม และนำมาซึ่งความเจริญในด้านต่าง ๆ

อานันท์ ปันยารชุน (2541) ธรรมนูญ แปรจาก Good Governance คือ การปกครอง บ้านเมือง การบริหารที่มีประสิทธิภาพเที่ยงธรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ธรรมนูญ หมายถึง วิธีการที่ดีที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการ องค์กรหรือประเทศให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรม และตรวจสอบได้ และมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาของสังคม นำมาซึ่งความเจริญในด้านต่าง ๆ เพื่ออำนวย ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

ความสำคัญของหลักธรรมนูญ

อานันท์ ปันยารชุน (2542, หน้า 47) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักธรรมนูญไว้ดังนี้

1. เป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม เอื้อประโยชน์ให้กับคนทุกระดับ ทั้งคนรวยคนจนในเรื่องการมีรายได้ มีงานทำ การพัฒนาที่เท่าเทียมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
2. การสร้างธรรมนูญให้เกิดขึ้นในทุกระดับจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีคนเป็นศูนย์กลางที่แท้จริง ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมเสถียรภาพ
3. ธรรมนูญช่วยลด บรรเทา หรือแก้ปัญหา ถึงแม้ปัญหาที่เกิดขึ้นจะมีความรุนแรง ก็ยังช่วยลดหรือบรรเทาความรุนแรงลงได้ และปัญหาที่ไม่รุนแรงก็อาจจะไม่เกิดขึ้นอีก
4. ธรรมนูญจะช่วยให้สังคมมีความเข้มแข็งในทุกด้าน ทั้งทางคุณค่าและจิตสำนึก ทางสังคม การเมือง วัฒนธรรม จริยธรรม และทางเศรษฐกิจ มีสมรรถนะ มีความโปร่งใส สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและเอื้ออาทรต่อกัน มีความเจริญรุ่งเรืองต่อไปด้วยฐานอันมั่นคง
5. ธรรมนูญจะช่วยลดปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง และส่งเสริมให้คนมีความซื่อสัตย์สุจริต
6. ธรรมนูญ เป็นแนวคิดที่เกื้อหนุนสังคมประชาธิปไตย จะทำให้ประชาชนชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล โดยประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง
7. ธรรมนูญจะช่วยให้ระบบบริหารของรัฐบาลมีความยุติธรรมเป็นที่น่าเชื่อถือทั้งในและต่างประเทศ
8. ปัจจุบันแนวคิดธรรมนูญเป็นที่ยอมรับ และแพร่หลายมากขึ้น ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาหรือแม้แต่ประเทศที่พัฒนาแล้วก็ตาม ต่างมีความต้องการธรรมนูญเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้หลักธรรมนูญกลายเป็นมาตรฐานสากลที่บังคับถึงระดับการพัฒนาของประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง หากสร้างธรรมนูญให้เกิดขึ้นได้ย่อมหมายถึงการได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากสังคมระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น

9. ธรรมเนียมปฏิบัติ มีหลักการคล้ายกับหลักการบริหารหลายรูปแบบที่ถูกนำมาใช้ในหน่วยงานหรือองค์กรทั่วไป ซึ่งรวมทั้งหน่วยงานทางการศึกษาด้วย เช่น ระบบมาตรฐานสากลภาครัฐแห่งประเทศไทย (Thailand international public sector standard management systems and outcomes: Thailand international P.S.O.) ระบบการควบคุมคุณภาพ (Q.C.) ระบบมาตรฐานสากล ISO การบริหารคุณภาพทั้งระบบ (TQM) หรือแม้แต่การบริหารที่ยึดโรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ซึ่งล้วนแต่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อันเป็นหลักการที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งของธรรมเนียมปฏิบัติ

10. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 กำหนดให้จัดโครงสร้างระบบ และกระบวนการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการกระจายอำนาจและหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นเรื่องที่ทั่วโลกให้ความสำคัญและมีความสอดคล้องกับหลักธรรมเนียมปฏิบัติ

11. ธรรมเนียมปฏิบัติเป็นหลักการที่ทั้งองค์การสหประชาชาติ ธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ รวมทั้งธนาคารพัฒนาเอเชีย มีข้อสรุปร่วมกันว่าหลักธรรมเนียมปฏิบัติเป็นกุญแจสำคัญประการหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา และกลุ่มประเทศยากจน

12. หลักธรรมเนียมปฏิบัติเป็นหลักการสำคัญที่องค์การระหว่างประเทศใช้เป็นเงื่อนไขในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศยากจนหรือประเทศที่กำลังพัฒนา โดยกำหนดให้ประเทศที่ขอรับความช่วยเหลือต้องสร้างธรรมเนียมปฏิบัติขึ้นในระบบบริหารจัดการของรัฐ

13. หลักธรรมเนียมปฏิบัติเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคี และร่วมกันเป็นพลังที่ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ

14. หลักธรรมเนียมปฏิบัติมีกระบวนการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ที่เป็นธรรมต่อคนในสังคม ให้ความมั่นใจแก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและยากจน มีการจัดระบบเศรษฐกิจที่มีประสิทธิผล ประสิทธิภาพ และรักษาความสมดุลของระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ และรักษาความสมดุลของระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้ประชาชนมีความมั่งคั่ง มั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และประชาชนมีความสุข ธรรมเนียมปฏิบัติจึงเป็นกุญแจสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักธรรมเนียมปฏิบัติเป็นหลักการขั้นพื้นฐานและยุทธศาสตร์ที่สังคมโลกต้องการให้เกิดขึ้นและนำมาใช้เพื่อลด บรรเทา และแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง ช่วยสร้างคุณค่า และจิตสำนึกทางปัญญา วัฒนธรรม และจริยธรรม

ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทำให้มีความเป็นธรรมในสังคม มีความโปร่งใสได้รับการยอมรับและเชื่อถือ มีประสิทธิภาพและคุณภาพมาตรฐานสูงขึ้น มีการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นภูมิคุ้มกันที่ทำให้มีความเข้มแข็ง มีเสถียรภาพ มีความมั่นคงปลอดภัยและยั่งยืน ทุกภาคของสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี หลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในสังคมประชาธิปไตย ปัจจุบันได้กลายมาเป็นมาตรฐานสากลที่องค์กรและหน่วยงานทั่วไปต้องการให้เกิดขึ้น

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

เกษม วัฒนชัย (2546, หน้า 25) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

ประกอบด้วย 1) เป้าหมายสอดคล้องต่อสังคม 2) กระบวนการ โปร่งใส 3) ทุกขั้นตอนมีผู้รับผิดชอบ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงหลักธรรมาภิบาลว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมนิยมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดถือในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบวิชาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข่าวสารได้สะดวก เป็นกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4. หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ แสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาของประเทศไม่ว่าด้วยการแจ้งข่าวสารหรือการโต้สวน สาธารณะ การประชาสัมพันธ์ การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ

5. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาของบ้านเมือง และกระตือรือร้นช่วยแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะรับผลจากการกระทำของตนเอง

6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าบริการให้มีคุณภาพแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลมีบางประเด็นที่แตกต่างไปบ้าง แต่โดยภาพรวมแล้วมีความเห็นที่คล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ และอยู่ในกรอบธรรมาภิบาลตามสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ประกอบด้วยหลัก 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า เป็นต้น

ธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษา

ปีนรศ มาลากุล ณ อยุธยา (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงธรรมาภิบาลกับการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ที่มีมุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ดังนี้

1. กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา
2. พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพ
3. พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ
4. พัฒนาระบบบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้น โดย
 - 4.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา และสนับสนุนการศึกษาให้มากขึ้น
 - 4.2 ส่งเสริมบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้เข้าร่วมจัดและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มากขึ้น

5. พัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากร เพื่อศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

หลักธรรมาภิบาลกับการศึกษาการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมทางการศึกษา นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปฏิรูปการศึกษา เจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพราะจะช่วยให้มีคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรอันเหมาะสมของท้องถิ่นที่ทันสมัย ทันโลก ผสมผสานกับภูมิปัญญาของ

ท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ทำให้เกิดการประหยัดการใช้ทรัพยากรในด้านต่าง ๆ อาทิ ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ เพราะทุกภาคส่วนร่วมพัฒนาโดยเข้ามาส่วนร่วมในความรับผิดชอบ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ผลจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ มีผลทำให้การจัดการศึกษาในท้องถิ่นดีขึ้น การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ค้ำคูณ โดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วม เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การได้สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ธรรมนูญกับการบริหารการศึกษาเน้นการกระจายอำนาจเข้าสู่สถานศึกษาของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาให้มากขึ้น

การสร้างวัฒนธรรมการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมนูญ

ปีนรศ มาลากุล ณ อยุธยา (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงการสร้างวัฒนธรรมการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมนูญไว้ดังนี้

ผู้นำถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งกว่าเครื่องมือทางการบริหารทั้งหลายในการเสริมสร้างธรรมนูญให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร ในการเสริมสร้างการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมนูญ จึงควรคำนึงถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยหลักดังต่อไปนี้

1. สิ่งผู้นำคอยให้ความสำคัญ และคอยติดตาม กำกับดูแล และทุ่มเทกวาดขันอยู่เสมอ ก็จะเป็นสิ่งที่คนอื่น ๆ ในองค์กรให้ความสำคัญไปด้วย
2. ลักษณะการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนของผู้นำในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการบ่งบอกแก่สมาชิกทั้งหลายในองค์กรว่าสิ่งใดทำได้ สิ่งใดทำไม่ได้ ซึ่งบางครั้งวิธีการแก้สถานการณ์ของผู้นำ อาจมีผลต่อพฤติกรรมในองค์กรมากกว่านโยบายที่ประกาศไว้
3. การจงใจปฏิบัติตนของผู้นำให้เป็นตัวอย่าง และการยกย่องบุคคลตัวอย่างในองค์กร เป็นการทำให้เห็นว่าค่านิยมที่สำคัญขององค์กรเป็นอย่างไร
4. การที่ผู้นำพยายามสื่อสาร โดยตอกย้ำหลักการและข้อควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอคงเส้นคงวาในทุก ๆ ครั้งตามที่โอกาสจะอำนวย ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะสะท้อนความเอาใจจริงเอาใจในการสร้างธรรมนูญขึ้นในองค์กร

5. หลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาความดีความชอบ การลงโทษ และการแต่งตั้งโยกย้าย เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง ก็เป็นอีกปัจจัยที่สำคัญต่อวัฒนธรรมธรรมาภิบาลในองค์การ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การสร้างวัฒนธรรมการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ต้องคำนึงถึงปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมองค์การ โดยผู้นำคอยติดตาม กำกับดูแลบุคคลในองค์การ วิธีการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ของผู้นำในองค์การ การปฏิบัติตนของผู้นำให้เป็นตัวอย่างในองค์การหรือการยกย่องบุคคลตัวอย่างในองค์การ การพูดเน้นหลักการและข้อควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และหลักเกณฑ์ วิธีการในการพิจารณาความดีความชอบ การลงโทษ และการแต่งตั้งโยกย้าย เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง

กลไกที่ช่วยสร้างธรรมาภิบาล

ปีณรส มาลากุล ณ อยุธยา (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงกลไกที่ช่วยสร้างธรรมาภิบาลไว้ดังนี้
 ธรรมาภิบาล คือ สภาพอุดมคติที่คนและองค์การสามารถธำรงรักษาสมดุลระหว่างความสุข ความสำเร็จของตนเองและผู้อื่น การสร้างธรรมาภิบาล คือ การจัดระเบียบสังคม เพื่อให้มีค่านิยม บรรทัดฐาน กฎระเบียบ และการจัดโครงสร้างสถาบันต่าง ๆ ในสังคมให้สอดคล้องกับอุดมการณ์ธรรมาภิบาล อาจต้องอาศัยกลวิธีต่าง ๆ กันในแต่ละองค์การ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า กลไกที่ช่วยสร้างธรรมาภิบาล คือ การจัดระเบียบสังคม เพื่อให้มีค่านิยม บรรทัดฐาน กฎระเบียบ และการจัดโครงสร้างสถาบันต่าง ๆ ในสังคมให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล

การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร

ปีณรส มาลากุล ณ อยุธยา (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารไว้ดังนี้

การบริหารงานในรูปแบบของธรรมาภิบาลนั้น จะเน้นที่การเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มั่นคง ไม่ล้มละลาย ไม่เสี่ยงต่อความเสียหาย พนักงานมีความมั่นใจในองค์การว่าสามารถปฏิบัติงานในองค์การได้ในระยะยาว การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารนั้น ที่เกี่ยวกับทุจริตคอร์ปชั่นของหน่วยงานภาครัฐจะลดลง ซึ่งสิ่งที่จำเป็นในการบริหารงานของหน่วยงานในภาครัฐ ได้แก่

1. ความรับผิดชอบตรวจสอบได้

ความรับผิดชอบ คือ บุคคล องค์กร และผู้ทำหน้าที่ในการตัดสินใจ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงาน ต้องมีภาระความรับผิดชอบต่อสาธารณะเกี่ยวกับการกระทำ กิจกรรม หรือการตัดสินใจใด ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ ซึ่งได้แก่ การเปิดเผยข้อมูล การมีความยุติธรรมปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาค และตรวจสอบได้ โปร่งใส และดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมาย

2. ความโปร่งใส

ความโปร่งใส เป็นการตัดสินใจและการดำเนินการต่าง ๆ อยู่บนกฎระเบียบชัดเจน การดำเนินงานของรัฐบาลในด้านนโยบายต่าง ๆ นั้น สาธารณะชนสามารถรับทราบ และมีความมั่นใจได้ว่าการดำเนินงานของรัฐนั้นมาจากความตั้งใจในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของนโยบาย

3. การปราบปรามทุจริตและการประพฤติมิชอบ

การปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานและการทำให้เกิดความโปร่งใส รวมไปถึงการปฏิรูประบบราชการจะเป็นเครื่องมือในการปราบปรามการฉ้อฉลและเสริมสร้างธรรมาภิบาล

4. การสร้างความร่วมมือ

เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินนโยบาย มีส่วนร่วมในการควบคุมการปฏิบัติงานของสถาบัน การมีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบ เป็นต้น

5. การมีกฎหมายที่เข้มแข็ง

ธรรมาภิบาลมีพื้นฐานการดำเนินการอยู่บนกรอบของกฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีการให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีกฎหมายที่เข้มแข็ง มีการระบุงการลงโทษที่ชัดเจน และมีผลบังคับใช้ได้จะเป็นสิ่งที่จะพัฒนาระบบการปกครองเพื่อป้องกันการลงโทษที่ชัดเจนและมีผลบังคับใช้ได้ จะเป็นสิ่งที่จะพัฒนาระบบการปกครองเพื่อป้องกันการละเมิดหรือฝืนการมีระบบกฎหมายที่ดีจะส่งเสริมการปกครองตามหลักนิติธรรม

6. การตอบสนองที่ทันการ

ธรรมาภิบาลเป็นการให้การตอบสนองที่ทันต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในเวลาที่เหมาะสม

7. ความเห็นชอบร่วมกัน

สังคมที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ธรรมาภิบาลจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานความต้องการที่แตกต่างให้บนพื้นฐานของประโยชน์ส่วนรวมและขององค์การเป็นหลัก

8. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในหลักธรรมาภิบาล ต้องมีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

9. ความเสมอภาคและความเกี่ยวข้อง

หลักธรรมาภิบาลจะเน้นให้บุคลากรทุกคนในองค์กรรู้สึกมีส่วนร่วมหรือรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับองค์กร บุคคลสามารถมีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมหลักที่จะช่วยสร้างความเติบโตให้กับหน่วยงาน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานนั้น จะต้องเน้นความมั่นคง ซึ่งสิ่งที่เป็นในการบริหารงานของหน่วยงานในภาครัฐจะต้องมีความรับผิดชอบ มีความโปร่งใส มีการปราบปรามทุจริต มีการสร้างความร่วมมือ มีกฎหมายที่เข้มแข็ง มีการตอบสนองทันต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีความคิดเห็นร่วมกัน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความเสมอภาคต่อกัน เป็นต้น

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ได้กำหนดประเภทของเพศ สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน เป็นตัวแปรอิสระ มีรายละเอียด ดังนี้

เพศ

สุธี เดชเพชร (2552) ได้ศึกษาเรื่อง หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานเรือนจำ: กรณีศึกษา เรือนจำกลางบางขวาง ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน ไม่มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านระดับการศึกษาในภาพรวม ไม่มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติราชการในภาพรวม มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านระดับชีในภาพรวม มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สถานภาพ

มุตตา คงคิน (2551, หน้า 73) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการ โรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ตามความคิดเห็นของครูที่มีสถานภาพต่างกัน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ประสบการณ์ในการทำงาน

เฉลิม เทียงสงค์ (2549) ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ข้าราชการครูที่มี

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่เกิน 10 ปี มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 น้อยกว่าความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกินกว่า 10 ปี

ขนาดโรงเรียน

พรหมเมศวร์ คำผาบ (2551) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษขอนแก่น เขต 1 พบว่า ข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทั้ง 3 ขนาด มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าเฉลี่ยต่ำ คือ โรงเรียนขนาดเล็ก ข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนมากกว่าข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่

รับขวัญ ภาคภูมิ (2547) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกันมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2

งานวิจัยในประเทศ

พรหมเมศวร์ คำผาบ (2551) ได้ทำการศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนและเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในการบริหารงานของโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล จำแนกตามหน้าที่ และขนาดของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า 1) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยรวมและรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูผู้สอน 3) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรทัย แสงทอง (2551) ได้ทำการศึกษาหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา สถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครูผู้สอนมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน

สุภา เจียมพุก (2554) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจของครูกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า 1) แรงจูงใจของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า ทั้งสองปัจจัยนี้อยู่ในระดับมาก 2) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พิสมัย คูศรีพิทักษ์ (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารเทศบาลและพนักงานเทศบาลสายปฏิบัติต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของผู้บริหารเทศบาลและพนักงานเทศบาลสายปฏิบัติต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารเทศบาลและพนักงานเทศบาล

โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเทศบาลที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักความคุ้มค่าและด้านการเงินการคลังมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเปรียบเทียบความคิดเห็นการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารเทศบาลและพนักงานเทศบาลที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล และประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเทศบาล โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อนิรุทธ์ แดงหยง (2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านหลักคุณธรรมการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านหลักนิติธรรม รองลงมา คือ ด้านหลักความคุ้มค่า รองลงมา คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ การปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านหลักความโปร่งใส รองลงมา คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่มีเพศและกลุ่มงานแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกันที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

Clarke (2001, p. 35) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการกระจายอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศกาน่า พบว่า ในประเทศที่ด้อยพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้นโดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ทำให้เกิดกลยุทธ์การพัฒนาที่เป็นจริงได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการปรับตัวในการปฏิบัติต่าง ๆ ของท้องถิ่น เพื่อเป็นการพัฒนาให้เกิดความเท่าเทียมกันภายในสังคม การใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แต่ก็ยังคงมีปัญหาอยู่จากการที่ยังคงมีก๊อปปี้พรรคถือพวกหรือการปกครองแบบอุปถัมภ์

Kimmet (2005) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในระบอบการเมืองการปกครองในเอเชีย 4 ประเทศ พบว่า ในประเทศที่พัฒนาแล้วหลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้ในเชิงของกลยุทธ์ทางการเมืองมากกว่าการนำเนื้อหาสาระไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบาย 4 ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย โดยพิจารณาเป็นประเทศ

และเปรียบเทียบกับกรณีศึกษา โดยศึกษาว่าประเทศเหล่านี้มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้อย่างไรบ้าง รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของหลักธรรมาภิบาล ในการเลือกตั้งปี ค.ศ. 2004 ซึ่งพบว่า หลักธรรมาภิบาล ได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวาง และเป็นประเด็นสำคัญในการปฏิรูประบบการปกครอง นอกจากนี้ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้กล่าวมานี้ ยังได้เรียนรู้ในการนำหลักธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนา การเมือง การปกครอง โดยเน้นการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้พัฒนาบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสถานะที่บ้านเมืองมีความไม่แน่นอน เศรษฐกิจฝืดเคือง เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นรูปแบบ การบริหารแนวใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เมื่อนำไปใช้ ซึ่งนั่นคือจุดประสงค์สำคัญ ของหลักธรรมาภิบาล

Marcella, Casey-Cooper (2005) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาของโรงเรียนในรัฐ โมรอนโก จากผลการศึกษา พบว่า โครงสร้างการบริหารโรงเรียนในเมืองแซนเบอร์นาดิโน ด้านแคลิฟอร์เนียได้ มีการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้ได้นำมาเป็น แนวทางในการพัฒนาและการจัดการศึกษา อันเป็นการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัด โครงสร้างคณะกรรมการบริหารโรงเรียน นอกจากนี้แล้วผลการศึกษายังพบว่า การบริหารจัดการ การศึกษาของคณะกรรมการบริหาร โรงเรียนนั้น ได้มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนอีกด้วย ซึ่งผลที่จะได้เป็นการบอกถึง ความสำเร็จสูงสุดในการบริหาร โรงเรียน และยังเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการ การศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

Blumel (2000) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความช่วยเหลือระหว่างประเทศความร่วมมือกัน ระหว่างนักสังคมสงเคราะห์และการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ (ประเทศเคนยา) พบว่า หลักธรรมาภิบาลได้มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อความร่วมมือต่องานความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ของนักสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ เนื่องจากเป็นกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือ และการตรวจสอบอันจะเป็นแนวทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ที่ช่วย เสริมสร้างการทำงานร่วมกันระหว่างนักสังคมสงเคราะห์เหล่านี้ในประเทศเคนยา (Kenya) ก็คือ ความสามารถของนักสังคมสงเคราะห์ในการเข้าถึงวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและ รวมไปถึงการปรับตัวเข้าหากันเพื่อที่จะสร้างความร่วมมือเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อที่จะก่อให้เกิด ประโยชน์ในการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

Reed (1987 อ้างถึงใน กิจเกื้อ ส่งกลิ่น, 2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของ ลักษณะขององค์กรพฤติกรรมภาวะผู้นำของครูใหญ่ และความพึงพอใจของครู ทำการศึกษาจาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรัฐนิวยอร์ก โดยใช้แบบสอบถามของสต็อกคิลล์ (Stogdill) และ แบบสอบถามความพึงพอใจตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) จากการวิจัย พบว่า ครูใหญ่ที่มี

พฤติกรรมผู้นำแบบประชาธิปไตย สภาพการทำงานที่สะดวกสบาย ผู้นำรู้จักประณีตประนอม มีการติดต่อสื่อสารแบบหลายทิศทาง ครูจะมีความพึงพอใจสูงและนักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์สูงด้วย ส่วนโรงเรียนที่มีครูไม่พึงพอใจในการทำงานจะเป็นผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การสร้างระบบบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดีหรือเรียกว่า “หลักธรรมาภิบาล” ได้เข้ามามีบทบาทในองค์กรมากขึ้น เนื่องจาก โลกของเรามีการเปลี่ยนแปลงทุกด้านอย่างตลอดเวลา ดังนั้น ระบบการบริหารต้องมีการพัฒนา อย่างยั่งยืน เพื่อให้องค์กรดำรงอยู่จึงเห็นได้ว่า การบริหารองค์กรในยุคของการเปลี่ยนแปลงนี้ ผู้บริหารต้องมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร องค์กร เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารงาน เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้ทุกหน่วยงาน และองค์กรสามารถตรวจสอบการทำงานได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 170 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ปีการศึกษา 2561 โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, p. 608) เปิดได้จำนวน 118 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดโรงเรียน โดยเทียบร้อยละแบ่งตามขนาดโรงเรียน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

ขนาดโรงเรียน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ขนาดเล็ก	36	25
ขนาดกลาง	75	52
ขนาดใหญ่	50	35
ขนาดใหญ่พิเศษ	9	6
รวม	170	118

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 มี 6 ด้าน จำนวน 40 ข้อ ได้แก่

ด้านหลักนิติธรรม 6 ข้อ

ด้านหลักคุณธรรม 7 ข้อ

ด้านหลักความโปร่งใส 6 ข้อ

ด้านหลักการมีส่วนร่วม 7 ข้อ

ด้านหลักความรับผิดชอบ 6 ข้อ

ด้านหลักความคุ้มค่า 8 ข้อ

ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert's scale) โดยกำหนดให้มีน้ำหนักคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัยมากที่สุด

4 หมายถึง หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัยมาก

- 3 หมายถึง หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัยปานกลาง
- 2 หมายถึง หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัยน้อย
- 1 หมายถึง หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัยน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า
2. สร้างเครื่องมือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert's type) โดยผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือมาจากภานุพงศ์ ลาภเก็น (2555, หน้า 101-105)
3. เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item-objective congruence: IOC) (ยุทธ ไกยวรรณ, 2550, หน้า 60-62) โดยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป มาใช้ส่วนข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.67 นำมาปรับปรุงให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

$$\text{สูตรการคำนวณ IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าถูกต้องสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องไม่ตรงกับวัตถุประสงค์

เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.67 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง และความถูกต้องในการใช้ภาษา (Wording) โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ดังต่อไปนี้

1. ดร.สมุทร ชำนาญ	อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ดร.ชัยพจน์ รักราม	อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. นายวิสูตร อุดมพฤษชาติ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านชำอ้อ

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำเสนอต่อประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบพิจารณา แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูระดับปฐมวัย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน

5. นำข้อมูลจากการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง .29-.76

6. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของ Cronbach (1990, pp. 202-204) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า .90

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วนำเสนอกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบพิจารณาเป็นขั้นตอนสุดท้าย เพื่อจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์จากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้บริหารโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และกำหนดวันรับคืนด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับมาจำนวนทั้งสิ้น 118 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำแบบสอบถามทั้ง 118 ฉบับ มาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. เลือกแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์มาลงรหัสให้คะแนนตามน้ำหนักที่กำหนดไว้ และบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
3. ทำตามวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไปนี้

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามและการแปลความหมายของคะแนนกำหนดได้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยการแยกข้อมูลตามเพศ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยวิธีหาค่าร้อยละ (Percentage) และบรรยายประกอบตาราง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) วิเคราะห์โดยรวมรายด้านและรายข้อ และใช้เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย ซึ่งกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 121)

4.51-5.00 หมายถึง ผลกระทบมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง ผลกระทบมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง ผลกระทบมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง ผลกระทบมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง ผลกระทบมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยเลือกเฉพาะวิธีที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยและการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 โดยแยกข้อมูลตามเพศ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยวิธีหาค่าร้อยละ (Percentage) และบรรยายประกอบตาราง
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 จำแนกตามเพศ สถานภาพ และประสบการณ์ทำงาน สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t -test)
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé's method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย โดยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติในการทดสอบค่าวิกฤตที่ (t -test)
F	แทน	การแจกแจงแบบ (F -Distribution)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง (Sum of squares)
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน (Mean square)
df	แทน	ระดับชั้นแห่งความอิสระ (Degree of freedom)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลกระทบมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 แบ่งการนำเสนอเป็น 3 ตอน ตามความมุ่งหมายของการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับผลกระทบมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับ
ปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามเพศ สถานภาพ
ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

รายการ	(n = 118)	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	6	5.10
1.2 หญิง	112	94.90
รวม	118	100.00
2. สถานภาพ		
2.1 รับราชการ	76	64.41
2.2 ครูอัตราจ้าง/ พนักงานราชการ	42	35.59
รวม	118	100.00
3. ประสบการณ์ทำงาน		
3.1 น้อยกว่า 5 ปี	56	47.46
3.2 ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป	62	52.54
รวม	118	100.00
4. ขนาดโรงเรียน		
4.1 ขนาดเล็กไม่เกิน 120 คน	25	21.19
4.2 ขนาดกลาง 121-300 คน	52	44.07
4.3 ขนาดใหญ่ 301-1,500 คน	35	29.66
4.4 ขนาดใหญ่พิเศษ 1,501 คน ขึ้นไป	6	5.08
รวม	118	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกตามเพศ ชาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.10 หญิง จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 94.90 จำแนกตามสถานภาพ ราชการ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 64.41 ครูอัตราจ้าง/ พนักงานราชการ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 35.59 จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 47.46 ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 52.54 และจำแนกตามขนาดโรงเรียนขนาดเล็กไม่เกิน 120 คน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 21.19 ขนาดกลาง 121-300 คน จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 44.07 ขนาดใหญ่ 301-1500 คน จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 29.66 ขนาดใหญ่พิเศษ 1,501 คน ขึ้นไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.08

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับหลักสูตรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักสูตรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน ของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรมาภิบาล	<i>n</i> = 118		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.62	0.60	มาก	5
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.33	0.65	ปานกลาง	6
3. ด้านความโปร่งใส	4.30	0.62	มาก	3
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.34	0.53	มาก	2
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.17	0.61	มาก	4
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.35	0.51	มาก	1
รวม	4.03	0.40	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า หลักสูตรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่

ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ
ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน
ของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมและรายข้อ

การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย ด้านหลักนิติธรรม	<i>n</i> = 118		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ครูปฐมวัยปฏิบัติงานด้านวิชาการ โดยยึดระเบียบของ ทางราชการอย่างเคร่งครัด	4.26	0.71	มาก	2
2. ครูปฐมวัยปฏิบัติงานด้านธุรการ การเงิน งบประมาณ พัสดุ ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ	4.21	0.83	มาก	3
3. ครูปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานบุคลากรได้ถูกต้อง เป็นไปตามกฎระเบียบของทางราชการและตามเกณฑ์ การประเมินผลการปฏิบัติงาน	3.27	1.44	ปานกลาง	4
4. ครูปฐมวัยปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่างเสมอภาค และเป็นธรรมไม่เลือกที่รักมักที่ชัง	3.20	1.41	ปานกลาง	5
5. ครูปฐมวัยปฏิบัติงานกิจการนักเรียนเป็นไปตามระเบียบ ของโรงเรียน โดยการปกครองดูแลนักเรียนตามกำหนด มาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด	4.84	0.55	มากที่สุด	1
6. ครูปฐมวัยปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายจากผู้บังคับบัญชาถูกต้องตามกฎระเบียบของ ทางราชการ	1.95	0.91	น้อย	6
รวม	3.62	0.60	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมและ
รายข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้น ครูปฐมวัยปฏิบัติงานกิจการนักเรียนเป็นไปตามระเบียบของ
โรงเรียน โดยการปกครองดูแลนักเรียนตามกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด อยู่ใน

ระดับมากที่สุด ครูปฐมวัยปฏิบัติงานด้านวิชาการ โดยยึดระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด และครูปฐมวัยปฏิบัติงานด้านธุรการ การเงิน งบประมาณ พัสตถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ อยู่ในระดับมาก และครูปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานบุคลากรได้ถูกต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของทางราชการและตามเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน ครูปฐมวัยปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูปฐมวัยปฏิบัติงานกิจการนักเรียนเป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน โดยการปกครองดูแลนักเรียนตามกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด รองลงมา ครูปฐมวัยปฏิบัติงานด้านวิชาการ โดยยึดระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด และครูปฐมวัยปฏิบัติงานด้านธุรการ การเงิน งบประมาณ พัสตถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักธรรมมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ของ เขต 2 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมและรายข้อ

การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย ด้านหลักคุณธรรม	<i>n</i> = 118		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณอย่างตรงไปตรงมา มีความชัดเจนถูกต้อง และสามารถตรวจสอบได้	3.03	1.19	ปานกลาง	5
2. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเกี่ยวกับงานบุคลากรด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความยุติธรรม	2.97	1.09	ปานกลาง	6
3. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจต่อผู้ร่วมงาน และนักเรียน	3.27	1.23	ปานกลาง	3
4. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานด้านกิจการนักเรียน เพื่อรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่นักเรียนตามนโยบายของโรงเรียน	3.53	1.26	มาก	2
5. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่โดยระมัดระวังในการทำงาน และปฏิบัติตนไม่ให้ผิดวินัยและทำนองคลองธรรม	3.24	1.05	ปานกลาง	4

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย ด้านหลักคุณธรรม	<i>n</i> = 118		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
6. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง เพื่อน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน โดยใช้หลักธรรม ในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	2.63	0.88	ปานกลาง	7
7. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานวิชาการ โดยยึดหลักคุณธรรม ปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน นักเรียน และผู้อื่น	4.63	0.74	มากที่สุด	1
รวม	3.33	0.65	ปานกลาง	

จากตารางที่ 5 พบว่า หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมและ รายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานด้านกิจการนักเรียน เพื่อรณรงค์ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่นักเรียนตามนโยบายของโรงเรียน และครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานวิชาการ โดยยึดหลักคุณธรรมปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดี แก่ผู้ร่วมงาน นักเรียน และผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุดและมาก โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานวิชาการ โดยยึดหลักคุณธรรมปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน นักเรียน และผู้อื่น รองลงมา คือ ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงาน ด้านกิจการนักเรียน เพื่อรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่นักเรียนตามนโยบายของโรงเรียน และครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ เพื่อประโยชน์ ส่วนรวม เอื้อเพื่อผู้แก่ มีน้ำใจต่อผู้ร่วมงานและนักเรียน ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านความโปร่งใส โดยรวมและรายข้อ

การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย ด้านความโปร่งใส	<i>n</i> = 118		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานการจัดซื้อจัดจ้าง และงบประมาณ เป็นไปตามแผนที่กำหนดอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบได้	4.47	0.60	มาก	1
2. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานบุคลากร ด้วยความถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน พร้อมรับการตรวจสอบ	4.42	0.63	มาก	2
3. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่ด้านกิจกรรมนักเรียน ได้ถูกต้อง และโปร่งใสตามระเบียบ มีข้อมูลสามารถตรวจสอบได้	4.23	0.89	มาก	5
4. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ถูกต้องตามกฎระเบียบของทางราชการ	4.26	0.66	มาก	4
5. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานด้านวิชาการเป็นไปด้วยความชัดเจน โปร่งใส เป็นไปตามหลักสูตรและระเบียบการวัดผลประเมินผล สามารถตรวจสอบได้	4.01	1.01	มาก	6
6. ครูระดับปฐมวัยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้เพื่อนร่วมงาน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนทราบ อย่างต่อเนื่อง และเปิดเผย	4.38	0.88	มาก	3
รวม	4.30	0.62	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านความโปร่งใส โดยรวม และรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานการจัดซื้อจัดจ้าง และงบประมาณเป็นไปตามแผนที่กำหนดอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบได้ รองลงมา คือ ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานบุคลากร ด้วยความถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน พร้อมรับการตรวจสอบ และครูระดับปฐมวัยเผยแพร่

ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้เพื่อนร่วมงาน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนทราบ
อย่างต่อเนื่องและเปิดเผย ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน
ของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2
ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้อ

การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย ด้านหลักการมีส่วนร่วม	<i>n</i> = 118		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ครูระดับปฐมวัยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านธุรการ มีการเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมใน การวางแผนการใช้งบประมาณตามโครงการที่รับผิดชอบ	4.61	0.71	มาก ที่สุด	1
2. ครูระดับปฐมวัยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตนตามระเบียบ การบริหารงานบุคลากร เช่น การลา การไปราชการ เป็นต้น	4.47	0.83	มาก	2
3. ครูระดับปฐมวัยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ และเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงาน นักเรียน ได้มีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความเหมาะสม	4.41	1.44	มาก	3
4. ครูระดับปฐมวัยให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการพัฒนางาน อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน	4.31	1.41	มาก	5
5. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย โดยให้ เพื่อนร่วมงานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	4.04	0.55	มาก	6
6. ครูระดับปฐมวัยมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานกิจการของนักเรียน	4.31	0.91	มาก	4
7. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับงานธุรการ การเงิน และพัสดุด้วยความรับผิดชอบถูกต้องตามระเบียบ ของทางราชการ	4.28	0.70	มาก	5
รวม	4.35	0.53	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่า ลักษณะรามาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก ยกเว้น ครูระดับปฐมวัยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านธุรการ มีการเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้งบประมาณตามโครงการที่รับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูระดับปฐมวัยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านธุรการ มีการเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้งบประมาณตามโครงการที่รับผิดชอบ รองลงมา คือ ครูระดับปฐมวัยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตนตามระเบียบการบริหารงานบุคลากร เช่น การลา การไปราชการ เป็นต้น และครูระดับปฐมวัยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ และเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงาน นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามความเหมาะสม ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ลักษณะรามาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมและรายชื่อ

การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย ด้านหลักความรับผิดชอบ	n = 118		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานเกี่ยวกับระเบียบงานบุคลากรด้วยความถูกต้อง มีความรับผิดชอบ	4.09	0.85	มาก	4
2. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานกิจการนักเรียนด้วยความรับผิดชอบ	4.38	0.82	มาก	3
3. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานด้านอาคารสถานที่ด้วยความรับผิดชอบ	3.73	1.08	มาก	5
4. ครูระดับปฐมวัยมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ	4.49	0.91	มาก	2
5. ครูระดับปฐมวัยยอมรับผลที่เกิดจากการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน สามารถอธิบายเหตุผลในการปฏิบัติงานได้	3.71	1.06	มาก	6
6. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับหลักสูตร งานวิชาการ เช่น การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล การเรียนและติดตามการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ	4.59	0.67	มากที่สุด	1
รวม	4.17	0.61	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่า ลักษณะรามาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก ยกเว้น ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับหลักสูตรงานวิชาการ เช่น การจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนและติดตามการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูระดับปฐมวัย ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับหลักสูตรงานวิชาการ เช่น การจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียน และติดตามการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ รองลงมา คือ ครูระดับปฐมวัยมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ และครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานกิจการนักเรียนด้วยความ รับผิดชอบ ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ลักษณะรามาภิบาลในการปฏิบัติงาน ของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมและรายชื่อ

การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย ด้านหลักความคุ้มค่า	<i>n</i> = 118		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ครูระดับปฐมวัยใช้จ่ายเพื่อปฏิบัติงานด้านวิชาการด้วย ความคุ้มค่า ได้ประโยชน์สูงสุด	4.47	0.65	มาก	2
2. ครูระดับปฐมวัยใช้ทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดคุ้มค่า และเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม	4.41	0.68	มาก	3
3. ครูระดับปฐมวัยโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการจัดการเรียนการสอน	4.32	0.77	มาก	5
4. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานเกี่ยวกับอาคารสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนานักเรียนและโรงเรียน	4.03	0.83	มาก	8
5. ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานโดยมีการวางแผนการใช้จ่าย งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ	4.33	0.92	มาก	4
6. ครูระดับปฐมวัยมีการส่งเสริมให้นำวัสดุที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ ใหม่หรือดัดแปลงให้เกิดผลผลิตใหม่ในการปฏิบัติงาน	4.26	0.71	มาก	7

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย ด้านหลักความคุ้มค่า	<i>n</i> = 118		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
7. ครูระดับปฐมวัยมีการควบคุมกำกับส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงาน นักเรียนปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถเต็มเวลาและเต็มตาม ศักยภาพ	4.27	0.75	มาก	6
8. ครูระดับปฐมวัยมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด	4.74	0.62	มาก	1 ที่สุด
รวม	4.35	0.51	มาก	

จากตารางที่ 9 พบว่า หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก ยกเว้น ครูระดับปฐมวัยมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูระดับปฐมวัยมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รองลงมา คือ ครูระดับปฐมวัยใช้จ่ายเพื่อปฏิบัติงานด้านวิชาการด้วยความคุ้มค่า ได้ประโยชน์สูงสุด และครูระดับปฐมวัยใช้ทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดคุ้มค่าและเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับหลักคุณธรรมในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามเพศ สถานภาพ ประสพการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักคุณธรรมในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามเพศ

การปฏิบัติงานของครู ระดับปฐมวัย ตามหลักคุณธรรม	ชาย <i>n</i> = 6				หญิง <i>n</i> = 112			
	\bar{X}	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	\bar{X}	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.56	0.65	มาก	5	3.63	0.60	มาก	5
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.12	0.73	ปานกลาง	6	3.34	0.65	ปานกลาง	6
3. ด้านความโปร่งใส	4.14	0.53	มาก	3	4.31	0.62	มาก	3
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.24	0.57	มาก	2	4.35	0.53	มาก	2
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.06	0.53	มาก	4	4.17	0.62	มาก	4
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.27	0.50	มาก	1	4.36	0.52	มาก	1
รวม	3.90	0.33	มาก		4.03	0.41	มาก	

จากตารางที่ 10 พบว่า หลักคุณธรรมในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามเพศ พบว่า

ชาย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม

หญิง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับ
ปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน

การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย ตามหลักธรรมาภิบาล	ชาย		หญิง		<i>t</i>	<i>p</i>
	<i>n</i> = 6		<i>n</i> =112			
	\bar{X}	<i>SD</i>	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.56	0.65	3.63	0.60	0.28	0.78
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.12	0.73	3.34	0.65	0.81	0.42
3. ด้านความโปร่งใส	4.14	0.53	4.31	0.62	0.64	0.52
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.24	0.57	4.35	0.53	0.51	0.61
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.06	0.53	4.17	0.62	0.46	0.65
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.27	0.50	4.36	0.52	0.41	0.69
รวม	3.90	0.33	4.03	0.41	0.76	0.45

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ พบว่า หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน
ของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามเพศ
โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ

การปฏิบัติงานของครู ระดับปฐมวัย ตามหลักธรรมาภิบาล	ข้าราชการครู <i>n</i> = 76				ครูอัตราจ้าง/ พนักงานราชการ <i>n</i> = 42			
	\bar{X}	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	\bar{X}	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ
	1. ด้านหลักนิติธรรม	3.58	0.58	มาก	5	3.69	0.63	มาก
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.27	0.64	ปานกลาง	6	3.43	0.67	ปานกลาง	6
3. ด้านความโปร่งใส	4.27	0.67	มาก	3	4.35	0.51	มาก	3
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.30	0.57	มาก	2	4.42	0.45	มาก	2
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.11	0.63	มาก	4	4.27	0.56	มาก	4
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.31	0.55	มาก	1	4.43	0.44	มาก	1
รวม	3.98	0.43	มาก		4.12	0.34	มาก	

จากตารางที่ 12 พบว่า หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ข้าราชการครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม

ครูอัตราจ้าง/ พนักงานราชการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับหลักคุณธรรมในการปฏิบัติงานของครูระดับ
ปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
จำแนกตามสถานภาพ

การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย ตามหลักคุณธรรม	ข้าราชการครู		ครูอัตราจ้าง/ พนักงานราชการ		<i>t</i>	<i>p</i>
	<i>n</i> = 76		<i>n</i> = 42			
	\bar{X}	<i>SD</i>	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.58	0.58	3.69	0.63	0.28	0.78
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.27	0.64	3.43	0.67	0.81	0.42
3. ด้านความโปร่งใส	4.27	0.67	4.35	0.51	0.64	0.52
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.30	0.57	4.42	0.45	0.51	0.61
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.11	0.63	4.27	0.56	0.46	0.65
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.31	0.55	4.43	0.44	0.41	0.69
รวม	3.98	0.43	4.12	0.34	0.76	0.45

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ พบว่า หลักคุณธรรมในการปฏิบัติงาน
ของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตาม
สถานภาพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ลักษณะภูมิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

การปฏิบัติงานของครู ระดับปฐมวัย ตามหลักธรรมาภิบาล	น้อยกว่า 5 ปี <i>n</i> = 56				ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป <i>n</i> = 62			
	\bar{X}	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	\bar{X}	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ
	1. ด้านหลักนิติธรรม	3.66	0.60	มาก	5	3.58	0.60	มาก
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.35	0.69	ปานกลาง	6	3.30	0.61	ปานกลาง	6
3. ด้านความโปร่งใส	4.35	0.64	มาก	2	4.25	0.59	มาก	3
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.35	0.52	มาก	3	4.34	0.55	มาก	2
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.18	0.66	มาก	4	4.16	0.57	มาก	4
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.36	0.51	มาก	1	4.35	0.51	มาก	1
รวม	4.05	0.41	มาก		4.01	0.39	มาก	

จากตารางที่ 14 พบว่า ลักษณะภูมิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า

น้อยกว่า 5 ปี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรมและ ด้านหลักคุณธรรม

ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม

ตารางที่ 15 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับ
ปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตาม
ประสบการณ์ทำงาน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้าน

การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย ตามหลักธรรมาภิบาล	น้อยกว่า 5 ปี		ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป		<i>t</i>	<i>p</i>
	<i>n</i> = 56		<i>n</i> = 62			
	\bar{X}	<i>SD</i>	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.66	0.60	3.580	0.60	0.81	0.74
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.35	0.69	3.30	0.61	0.40	0.34
3. ด้านความโปร่งใส	4.35	0.64	4.25	0.59	0.91	0.59
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.35	0.52	4.34	0.55	0.11	0.69
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.18	0.66	4.16	0.57	0.20	0.08
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.36	0.51	4.35	0.51	0.11	0.95
รวม	4.05	0.41	4.01	0.39	0.60	0.72

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ พบว่า หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน
ของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตาม
ประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ หลักธรรมภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การปฏิบัติงานของครู ระดับปฐมวัย ตามหลักธรรมภิบาล	ขนาดเล็ก ไม่เกิน 120 คน <i>n</i> = 25				ขนาดกลาง 121-300 คน <i>n</i> = 52				ขนาดใหญ่ 301-1500 คน <i>n</i> = 35				ขนาดใหญ่พิเศษ 1,501 คน ขึ้นไป <i>n</i> = 6			
	\bar{X}	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	\bar{X}	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	\bar{X}	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	\bar{X}	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ
	1. ด้านหลักนิติธรรม	3.66	0.70	มาก	5	3.63	0.58	มาก	5	3.53	0.56	มาก	5	3.97	0.57	มาก
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.33	0.62	มาก	6	3.26	0.65	ปานกลาง	6	3.38	0.69	ปานกลาง	6	3.60	0.49	มาก	6
3. ด้านความโปร่งใส	4.29	0.70	มาก	3	4.27	0.64	มาก	3	4.36	0.53	มาก	1	4.17	0.58	มาก	4
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.46	0.52	มาก	1	4.34	0.52	มาก	2	4.24	0.56	มาก	3	4.57	0.42	มากที่สุด	2
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.23	0.64	มาก	4	4.20	0.61	มาก	4	4.06	0.58	มาก	4	4.28	0.74	มาก	3
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.44	0.56	มาก	2	4.35	0.48	มาก	1	4.26	0.54	มาก	2	4.60	0.34	มากที่สุด	1
รวม	4.08	0.44	มาก		4.01	0.39	มาก		3.98	0.40	มาก		4.21	0.41	มาก	

จากตารางที่ 16 พบว่า หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงตามคะแนนเฉลี่ยรายด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า

ขนาดเล็กไม่เกิน 120 คน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามคะแนนเฉลี่ยรายด้าน คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม

ขนาดกลาง 121-300 คน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามคะแนนเฉลี่ยรายด้าน คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม

ขนาดใหญ่ 301-1,500 คน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามคะแนนเฉลี่ยรายด้าน คือ ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม

ขนาดใหญ่พิเศษ 1,501 คน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามคะแนนเฉลี่ยรายด้าน คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม

ตารางที่ 17 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน
ของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การปฏิบัติงานของครู ระดับปฐมวัย ตามหลักธรรมาภิบาล	แหล่งความ แปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
1. ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.08	0.36	1.00	0.40
	ภายในกลุ่ม	114	41.00	0.36		
	รวม	117	42.08			
2. ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.79	0.26	0.62	0.60
	ภายในกลุ่ม	114	48.32	0.42		
	รวม	117	49.11			
3. ด้านความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	3	0.29	0.10	0.25	0.86
	ภายในกลุ่ม	114	44.22	0.39		
	รวม	117	44.51			
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.07	0.36	1.26	0.29
	ภายในกลุ่ม	114	32.21	0.28		
	รวม	117	33.28			
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.59	0.20	0.52	0.67
	ภายในกลุ่ม	114	43.13	0.38		
	รวม	117	43.72			
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	3	0.82	0.28	1.05	0.37
	ภายในกลุ่ม	114	29.90	0.26		
	รวม	117	30.73			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.36	0.12	0.74	0.53
	ภายในกลุ่ม	114	18.52	0.16		
	รวม	117	18.87			

จากตารางที่ 17 พบว่า การเปรียบเทียบความหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครู
ระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามขนาด
โรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกตามเพศ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ปีการศึกษา 2560 โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 608-610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 40 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .29-.76 และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ .90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ส่วนการเปรียบเทียบจำแนกตามวุฒิการศึกษา วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t -test) และการเปรียบเทียบจำแนกอาชีพและระดับรายได้ต่อเดือน ใช้การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ถ้าพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé method)

สรุป

ผลการวิจัยหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ผู้วิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านหลักคุณธรรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ

- 1.1 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้น ครูปฐมวัยปฏิบัติงานกิจการนักเรียนเป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน โดยการปกครองดูแลนักเรียนตามกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมากที่สุด ครูปฐมวัยปฏิบัติงานด้านวิชาการโดยยึดระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด และครูปฐมวัยปฏิบัติงานด้านธุรการ การเงิน

งบประมาณ พัดถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ อยู่ในระดับมาก และครูปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานบุคลากร ได้ถูกต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของทางราชการและตามเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน ครูปฐมวัยปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมชาติ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูปฐมวัยปฏิบัติงานกิจการนักเรียนเป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน โดยการปกครองดูแลนักเรียนตามกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด รองลงมา ครูปฐมวัยปฏิบัติงานด้านวิชาการโดยยึดระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด และครูปฐมวัยปฏิบัติงานด้านธุรการ การเงิน งบประมาณ พัดถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ ตามลำดับ

1.2 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานด้านกิจการนักเรียน เพื่อรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่นักเรียนตามนโยบายของโรงเรียน และครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานวิชาการ โดยยึดหลักคุณธรรมปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน นักเรียน และผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุดและมาก โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานวิชาการ โดยยึดหลักคุณธรรมปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน นักเรียน และผู้อื่น รองลงมา คือ ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานด้านกิจการนักเรียน เพื่อรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่นักเรียนตามนโยบายของโรงเรียน และครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจต่อผู้ร่วมงาน และนักเรียน ตามลำดับ

1.3 ด้านความโปร่งใส โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานการจัดซื้อจัดจ้าง และงบประมาณ เป็นไปตามแผนที่กำหนดอย่างเป็นระบบสามารถตรวจสอบได้ รองลงมา คือ ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานบุคลากรด้วยความถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน พร้อมรับการตรวจสอบ และครูระดับปฐมวัยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้เพื่อนร่วมงาน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนทราบอย่างต่อเนื่องและเปิดเผย ตามลำดับ

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้น ครูระดับปฐมวัยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านธุรการ มีการเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้งบประมาณตามโครงการที่รับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูระดับปฐมวัยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านธุรการ มีการเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้งบประมาณตามโครงการที่รับผิดชอบ รองลงมา คือ ครูระดับปฐมวัยให้ความร่วมมือ

ในการปฏิบัติตนตามระเบียบการบริหารงานบุคลากร เช่น การลา การไปราชการ เป็นต้น และครูระดับปฐมวัยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ และเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความเหมาะสม ตามลำดับ

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมและร้ายช้อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับหลักสูตร งานวิชาการ เช่น การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล การเรียนและติดตามการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับหลักสูตร งานวิชาการ เช่น การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล การเรียนและติดตามการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ รองลงมา คือ ครูระดับปฐมวัยมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ และครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานกิจการนักเรียนด้วยความรับผิดชอบ ตามลำดับ

1.6 ด้านหลักความ โดยรวมและร้ายช้อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ครูระดับปฐมวัย มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูระดับปฐมวัยมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รองลงมา คือ ครูระดับปฐมวัยใช้จ่ายเพื่อปฏิบัติงานด้านวิชาการด้วยความคุ้มค่า ได้ประโยชน์สูงสุด และครูระดับปฐมวัยใช้ทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดคุ้มค่าและเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

1. หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 ปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความขยันหมั่นเพียรและอุทิศเวลาให้พบทางราชการ และยอมรับเคารพในความคิดเห็น ที่แตกต่าง พร้อมทั้งได้ปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศให้มีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน และตรงกับ ความเป็นจริง ทำให้ผู้ปกครองและชุมชนสามารถรับทราบข้อมูล ได้สะดวกและกล้าที่จะยอมรับ และดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง ดำเนินงานตามบทบาทภารกิจ อำนาจ หน้าที่ ได้อย่าง เรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บนพื้นฐานความถูกต้องโปร่งใส ส่งผลให้การใช้หลัก ธรรมาภิบาลของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมาพร วิริยวรพงศ์ (2558, หน้า 77) ได้ศึกษา ความคิดเห็นข้าราชการครูต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ความคิดเห็นข้าราชการครูต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภลักษณ์ ประทุมมี (2556, หน้า 79) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอ คลองหาด ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอ คลองหาด ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก มีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากครู ระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2 ปฏิบัติงานกิจการ นักเรียนเป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน โดยการปกครองดูแลนักเรียนตามกำหนดมาตรฐาน

การปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้านวิชาการ ด้านธุรการ การเงิน งบประมาณ พัสดุถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ ส่งผลให้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2 ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร โกมลวนิช (2558, หน้า 56) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมพล สกุลสุธา (2557, หน้า 70) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนะข้าราชการครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ด้านหลักนิติธรรม พบว่า อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมและร้ายช้อยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2 ปฏิบัติงานวิชาการโดยยึดหลักคุณธรรมปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน นักเรียน และผู้อื่น ปฏิบัติงานด้านกิจการนักเรียน เพื่อธรรมาภิบาลส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่นักเรียนตามนโยบายของโรงเรียน ด้วยความเสียสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจต่อผู้ร่วมงาน และนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉวีชนก ใหญ่นิธิศคุณ (2558, หน้า 92) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในโรงเรียนอำเภอรัฐประศาสน์ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของกมลลา สุขเกษม (2555, หน้า 71) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการ โรงเรียนในทัศนะของข้าราชการครูในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมและร้ายช้อยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2 ปฏิบัติงานการจัดซื้อจัดจ้างและงบประมาณเป็นไปตามแผนที่กำหนดอย่างเป็นระบบ ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานบุคลากรด้วยความถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน สามารถตรวจสอบได้ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้เพื่อนร่วมงาน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ทราบอย่างต่อเนื่อง และเปิดเผย สอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิชัย กิจถาวร (2555, หน้า 54) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางปะอิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ด้านความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคารินทร์ สงมะเร็ง (2559, หน้า 85) ได้ศึกษาการบริหารงาน

ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ด้านความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมและร้ายช้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านธุรการ มีการเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้งบประมาณตามโครงการที่รับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบการบริหารงานบุคลากร เช่น การลา การไปราชการ ปฏิบัติงานด้านวิชาการ และเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงาน นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมพล สกุลธูยา (2557, หน้า 72-73) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนะข้าราชการครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่าอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร โกมลวนิช (2558, หน้า 57) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมและร้ายช้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนและหลักสูตรงานวิชาการ เช่น การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล การเรียนและติดตามการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมาพร วิริยวรงค์ (2558, หน้า 81-82) ได้ศึกษาความคิดเห็นข้าราชการครูต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัลักษณ์ ประทุมมี (2556, หน้า 82) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอคลองหาด ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมและร้ายช้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 มีการวางแผนเกี่ยวกับงบประมาณการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการใช้วัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรทางการศึกษาอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างสูงสุด อีกทั้งมีการควบคุมกำกับส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงาน นักเรียนปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถเต็มเวลา และเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐชนกณ ใหญ่นิติศุณ (2558, หน้า 93) ได้ศึกษา

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในโรงเรียนอำเภอ อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว พบว่า ด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ งานวิจัยของสิทธิชัย กิจถาวร (2555, หน้า 55) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางปะอิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ด้านความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูระดับปฐมวัย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 แม้จะมีเพศที่ต่างกันแต่ภาระงานที่ได้รับ มอบหมายและมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายตามประกาศ คำสั่ง สำหรับผู้นักเรียน และผู้ปกครองอย่างเคร่งครัด โดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความรับผิดชอบด้วยการปฏิบัติหน้าที่โดย ยึดความถูกต้อง ทำให้ครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ที่มีเพศต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงกมล หยิบทรัพย์ (2554, หน้า 77) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหล อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร โกมลวนิช (2558) ได้ศึกษาการปฏิบัติงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า บุคลากรของ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีเพศต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน

2.2 หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 แม้จะมีสถานภาพที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ พนักงานราชการ และอัตราจ้าง มีการทำงานเป็นทีม เน้นการช่วยเหลือกัน ในกลุ่มบุคลากร โดยมีได้แบ่งแยกตามตำแหน่งหรือสถานภาพ มีหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกฤษณ์ ประทุมมี (2556) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอคลองหาด ตามความคิดเห็นของครู

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทพล เรื่องวิวงศ์ (2552, หน้า 63) ได้ศึกษาการบริหาร โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนกลุ่มเครือข่าย เทวธิดา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูปฐมวัยที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย หรือพนักงานราชการและอัตราจ้างที่เริ่มปฏิบัติงานใหม่ ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 มีการจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมขึ้นทุกปี และทุกคนที่ปฏิบัติงานได้รับการคัดเลือกมาเป็นอย่างดีในการปฏิบัติงานทำให้สามารถปรับตัวและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งมีการจัดอบรมเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียน ทำให้ครูได้พบปะกันในทุกช่วยวัยและประสบการณ์ทำให้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภลักษณ์ ประทุมมี (2556) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอคลองหาด ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งเกื้อ สังกัด (2554) ได้ศึกษาการบริหาร โรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนกลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ในสถานศึกษาที่มีขนาดที่ต่างกัน แต่การบริหารสถานศึกษารวมทั้งแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนเหมือนกัน มีนโยบายและงานหน้าที่รับผิดชอบของครูมีลักษณะเหมือนกัน คือ มีการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนรับผิดชอบงานอื่น ๆ จึงทำให้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิโชค จีศิริ (2556) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาลในทัศนคติของครู

ในเครือข่ายเขาชะเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลลา สุขเกษม (2555) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการโรงเรียนในทัศนะของข้าราชการครูในอำเภอแก่งหางแมว จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็น ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป มีดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม ครูระดับปฐมวัยควรปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา
2. ด้านหลักคุณธรรม ครูระดับปฐมวัยควรปฏิบัติงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน โดยใช้หลักธรรมในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
3. ด้านความโปร่งใส ครูระดับปฐมวัยควรปฏิบัติงานด้านวิชาการเป็นไปด้วยความชัดเจน โปร่งใสเป็นไปตามหลักสูตรและระเบียบการวัดผล ประเมินผล สามารถตรวจสอบได้
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม ครูระดับปฐมวัยควรปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย โดยให้เพื่อนร่วมงานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ ครูระดับปฐมวัยควรยอมรับผลที่เกิดจากการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน สามารถอธิบายเหตุผลในการปฏิบัติงานได้
6. ด้านหลักความคุ้มค่า ครูระดับปฐมวัยควรปฏิบัติงานเกี่ยวกับอาคารสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนานักเรียนและโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 โดยมีการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัยกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

บรรณานุกรม

- กมลลา สุขเกษม. (2555). พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการ
โรงเรียนในทัศนะของข้าราชการครูในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ
3-5 ปี). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). ราชกิจจานุเบกษา. เข้าถึงได้จาก www.ratchakitcha.soc.go.th/
- กิจเกื้อ ส่งกลิ่น. (2554). การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน
กลุ่มค่ายพระเจ้าตาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1.
งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกษม วัฒนชัย. (2546). ธรรมาภิบาลกับบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ:
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา.
- จุฑามาส นาคปฐม. (2559). การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน
เทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เฉลิม เทียงสงค์. (2549). การศึกษาพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- ณัฐชนกณ ไชยนิชิตคุณ. (2558). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามทัศนะของครูในโรงเรียนอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ดวงกมล หิบบทรัพย์. (2554). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหล อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คารินทร์ สงมะเร็ง. (2559). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นฤมล ทับจุมพล. (2551). *แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วยรัฐธรรมนูญแห่งชาติ. ใน เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เนื่องในวาระครบรอบ 50 ปี คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. เข้าถึงได้จาก http://www.kpi.ac.th/kpiuser/governance_type.asp
- นันทพล เรืองวิวงศ์. (2552). *การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายเทวธิดา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). *การสร้างธรรมาภิบาล (Good governance) ในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2537). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: B&B Publishing.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์. (2554). *ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล (Indication of good governance)*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ปัทมา มาลากุล ณ อยุธยา. (ม.ป.ป.). *การเสริมสร้างธรรมาภิบาลให้เป็นวัฒนธรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัทมาพร วิริยวรงค์. (2558). *ความคิดเห็นข้าราชการครูต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ปารีชาติ เทพอารักษ์ และอมรารวรรณ ทิวถนอม. (2549). ตัวชี้วัดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของภาครัฐ. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 43(3), 74-84.
- พรหมเมศวร์ คำผาบ. (2551). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พิสมัย กุศรีพิทักษ์. (2553). การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ภาณุพงศ์ ลาภเกิน. (2555). การศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มลฤดี กาญจนะ โกลิน. (2543). การยอมรับบทบาทการบังคับบัญชาและพฤติกรรมผู้นำทางการบริหารของข้าราชการทหารหญิง ในทัศนะของข้าราชการทหารสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. กรุงเทพฯ: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- มุตตา คงคีน. (2551). พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2550). การสร้างเครื่องมือวิจัย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- รัชณี พรอมารักษ์. (2554). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูอำเภอวังยาง จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนครพนม.
- รับขวัญ ภาคภูมิ. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ลิขิต ชีรเวทิน. (2541, 16 มิถุนายน). ธรรมรัฐคืออะไร. *มติชน*, หน้า 6.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2558). ครู. เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/ครู>

- วิรัตน์ รัตนมณี. (2550). การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้สำเร็จทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร โกมลวนิช. (2558). การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศุภลักษณ์ ประทุมมี. (2556). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษารอบนอกคอกหาด ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สน สุวรรณ. (2556). ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย. เข้าถึงได้จาก <https://suwanlaong.wordpress.com>
- สมเกียรติ พ่วงรอด. (2549). ประสิทธิภาพการสอนโดยใช้ห้องเรียนเสมือนในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์: กรณีศึกษา วิชากฎหมายการศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 17(1), 103-117.
- สมพล สกุดสุฮา. (2557). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนะข้าราชการครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. (2560). เค้ําโครงการแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน. <http://www.rayong1.go.th/main/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). การปฏิบัติงานข้าราชการครู. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2553). การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล (Good governance). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลิทธิชัย กิจถาวร. (2555). พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางปะอิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ลัทธินิชิต จีลีร์. (2556). *การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาลในทัศนคติของครูในเครือข่ายเขาชะเมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2547). *การวัดและประเมินเด็กแนวใหม่เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- สุดจิต นิमितกุล. (2543). *การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีการปกครองที่ดี (Good governance). กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.*
- สุธี เดชเพชร. (2552). *หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานเรือนจำ: กรณีศึกษาเรือนจำกลางบางขวาง. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- สุภา เจียมพุก. (2554). *แรงจูงใจของครูกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- อนิรุทธ์ แดงหยง. (2554). *การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*
- อรทัย แสงทอง. (2551). *การศึกษาหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา สถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน. ม.ป.ท.*
- อานันท์ ปันยารชุน. (2541). *คนดีที่สังคมยังต้องการ. กรุงเทพฯ: แสงดาว.*
- อานันท์ ปันยารชุน. (2542). *มุมมองนายอานันท์ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มติชน.*
- Blumel, C. M. (2000). *Foreign aid, donor coordination and the pursuit of good governance (Kenya). Maryland: University of Maryland.*
- Bruner, J. S. (1956, July). The course of cognitive growth. *America Psychologist*, 19, 1-75.
- Clarke V. C. B. (2001). *In search of good governance: Decentralization and democracy in ghana. Northern Illinois University.*
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychology testing (5th ed.). New York: Harper.*
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.*
- Kimmet, P. (2005). *The politics of good governance in the Asian 4. Griffith: Master Degree Griffith University.*

- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Education and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610.
- Marcella, Casey-Cooper. (2005). Educational governance of the Morongo Unified School district (California). Retrieved from: <http://wwwlib.umi.com>
- Piaget, J. (1969). *The mechanisms of perception*. New York: Basic.
- Sprinthall, R. C. (1998). *Educational psychology a developmental approach*. n.p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6218.8/ ว.0504

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

14 กันยายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1.เค้าโครงงานวิจัย
2. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วย นางสาวยาดา กมลวิธานันท์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 58950060 ได้มีความเห็นชอบ
ให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี
เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบ
ความเที่ยงตรงของเครื่องมือของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์. 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6218.8/ ว.0505

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

17 กันยายน 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน

ด้วย นางสาวยาดา กมลวิทยานันท์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 58950060 ได้มีความเห็นชอบ
ให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี
เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอ
ความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพ
เครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์. 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6218.8/ ว.0506

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

19 กันยายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วย นางสาวชดา กมลวิทยานันท์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 58950060 ได้มีความเห็นชอบ
ให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจระยอง เขต 2 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี
เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอ
ความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
2. ขอความกรุณาท่านได้โปรดตอบคำถามทุกข้อ
3. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับเป็นข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ผู้วิจัยจะรักษาคำตอบของท่านเป็นความลับ คำตอบของท่านจะไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด
4. แบบสอบถามทั้งหมดมี 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในการให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ยาดา กมลวิทยานันท์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อคำถามต่อไปนี้ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

1. เพศ

ชาย หญิง

2. สถานภาพ

ข้าราชการครู ครูอัตราจ้าง/ พนักงานราชการ

3. ประสบการณ์ทำงาน

น้อยกว่า 5 ปี ตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป

4. ขนาดโรงเรียน

ขนาดเล็กไม่เกิน 120 คน

ขนาดกลาง 121-300 คน

ขนาดใหญ่ 301-1,500 คน

ขนาดใหญ่พิเศษ 1,500 คน ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

คำชี้แจง ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลนานาชาติตากสินระยอง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

ข้อที่	การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัยตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
	ด้านหลักนิติธรรม					
1.	ครูปฐมวัยปฏิบัติงานด้านวิชาการ โดยยึดระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด					
2.	ครูปฐมวัยปฏิบัติงานด้านธุรการ การเงิน งบประมาณ พัสดุถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ					
3.	ครูปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานบุคลากร ได้ถูกต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของทางราชการและตามเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน					
4.	ครูปฐมวัยปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานทุกคนอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง					
5.	ครูปฐมวัยปฏิบัติงานกิจการนักเรียนเป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน โดยการปกครองดูแลนักเรียนตามกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด					
6.	ครูปฐมวัยปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาถูกต้องตามกฎระเบียบของทางราชการ					
	ด้านหลักคุณธรรม					
7.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานเกี่ยวกับงบประมาณอย่างตรงไปตรงมา มีความชัดเจนถูกต้อง และสามารถตรวจสอบได้					
8.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเกี่ยวกับงานบุคลากรด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความยุติธรรม					
9.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมเอื้อเพื่อเอื้อแก่ มีน้ำใจต่อผู้ร่วมงาน และนักเรียน					

ข้อที่	การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัยตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
10.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานด้านกิจการนักเรียน เพื่อรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่นักเรียนตามนโยบายของโรงเรียน					
11.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่โดยระมัดระวังในการทำงานและปฏิบัติตนไม่ให้ผิดวินัยและทำนองคลองธรรม					
12.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน โดยใช้หลักธรรมในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี					
13.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานวิชาการ โดยยึดหลักคุณธรรมปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน นักเรียน และผู้อื่น					
	ด้านความโปร่งใส					
14.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานการจัดซื้อจัดจ้าง และงบประมาณเป็นไปตามแผนที่ตรวจสอบได้					
15.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานบุคลากรด้วยความถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน พร้อมรับการตรวจสอบ					
16.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่ด้านกิจกรรมนักเรียนได้ถูกต้องและโปร่งใสตามระเบียบ มีข้อมูลสามารถตรวจสอบได้					
17.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้					
18.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานด้านวิชาการเป็นไปด้วยความชัดเจน โปร่งใสเป็นไปตามหลักสูตรและระเบียบการวัดผลประเมินผล สามารถตรวจสอบได้					
19.	ครูระดับปฐมวัยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้เพื่อนร่วมงาน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนทราบอย่างต่อเนื่องและเปิดเผย					

ข้อที่	การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัยตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
	ด้านหลักการมีส่วนร่วม					
20.	ครูระดับปฐมวัยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านธุรการ มีการเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การใช้งบประมาณตามโครงการที่รับผิดชอบ					
21.	ครูระดับปฐมวัยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตนตามระเบียบ การบริหารงานบุคลากร เช่น การลา การไปราชการ เป็นต้น					
22.	ครูระดับปฐมวัยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ และเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงาน นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนตามความเหมาะสม					
23.	ครูระดับปฐมวัยให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการพัฒนางาน อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน					
24.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย โดยให้เพื่อนร่วมงาน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน					
25.	ครูระดับปฐมวัยมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานกิจการของนักเรียน					
26.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับงานธุรการ การเงิน และพัสดุด้วยความรับผิดชอบถูกต้องตามระเบียบของ ทางราชการ					
	ด้านหลักความรับผิดชอบ					
27.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานเกี่ยวกับระเบียบงานบุคลากร ด้วยความถูกต้อง มีความรับผิดชอบ					
28.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานกิจการนักเรียนด้วยความรับผิดชอบ					
29.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานด้านอาคารสถานที่ด้วยความรับผิดชอบ					
30.	ครูระดับปฐมวัยมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ					
31.	ครูระดับปฐมวัยยอมรับผลที่เกิดจากการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน สามารถอธิบายเหตุผลในการปฏิบัติงานได้					

ข้อที่	การปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัยตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
32.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับหลักสูตร งานวิชาการ เช่น การจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนและติดตาม การปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ					
33.	ด้านหลักความคุ้มค่า ครูระดับปฐมวัยใช้จ่ายเพื่อปฏิบัติงานด้านวิชาการด้วยความคุ้มค่า ได้ประโยชน์สูงสุด					
34.	ครูระดับปฐมวัยใช้ทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดคุ้มค่า และเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม					
35.	ครูระดับปฐมวัยโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการจัดการเรียนการสอน					
36.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานเกี่ยวกับอาคารสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนานักเรียนและโรงเรียน					
37.	ครูระดับปฐมวัยปฏิบัติงานโดยมีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ อย่างมีประสิทธิภาพ					
38.	ครูระดับปฐมวัยมีการส่งเสริมให้นำวัสดุที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ หรือดัดแปลงให้เกิดผลผลิตใหม่ในการปฏิบัติงาน					
39.	ครูระดับปฐมวัยมีการควบคุมกำกับส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงาน นักเรียนปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ เต็มเวลา และเต็มตาม ศักยภาพ					
40.	ครูระดับปฐมวัยมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริม ให้นักเรียนรู้จักการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ สูงสุด					

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ภาคผนวก ค

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม

ตารางที่ 18 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1.	.48	21.	.70
2.	.60	22.	.42
3.	.65	23.	.50
4.	.49	24.	.65
5.	.45	25.	.76
6.	.76	26.	.59
7.	.42	27.	.59
8.	.30	28.	.48
9.	.42	29.	.57
10.	.73	30.	.58
11.	.36	31.	.63
12.	.29	32.	.53
13.	.33	33.	.59
14.	.39	34.	.59
15.	.37	35.	.63
16.	.67	36.	.69
17.	.50	37.	.73
18.	.45	38.	.54
19.	.34	39.	.59
20.	.43	40.	.67

หมายเหตุ: ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = .90